

LUNDS
UNIVERSITET

Hur ser folk och regeringen på preventiva åtgärder mot situationell ungdomsbrottslighet och varför?

Av: Johanna Rignell

LUNDS UNIVERSITET
Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårtermin 2017

Handledare: Anna Sonander

Examinator: Reza Banakar

Abstract

In March this year, 2017, the Swedish government launched a new national crime prevention program. This program and available statistics indicate a need for more work to be done in the field of crime prevention in Sweden. Therefore, this essay examines this field, narrowed down to focus on juvenile and situational delinquency. The situational aspect of the delinquency is based on the Routine activity theory.

The purpose of this essay is to find measures suitable for the preventive work against situational juvenile delinquency, to examine what people and the government think of the effectiveness of the measures and to try and determine whether the prerequisites, that must occur to enable that the measures become a form of new social norms, actually occur. To fulfill this purpose a method combination is used which includes a secondary analysis of the governmental program and a web-based questionnaire survey.

The results consist of three things. A list of 25 measures applicable to situational juvenile delinquency, a chart with mean values of the effectiveness of the measures according to the survey respondents and a qualitative comparison between the respondents' and the government's opinions about the effectiveness of the measures. Finally the results are analyzed in the work of determining whether the measures can become new social norms. The analyze is based on the model of norms.

Keywords: Crime prevention, norms, Routine activity theory, situational juvenile delinquency, Sweden.

Förord

Jag vill börja med att rikta ett stort tack till alla de respondenter som tog sig tid till att svara på mitt frågeformulär. Utan er hjälp hade uppsatsen inte kunnat färdigställas. Sen vill jag tacka alla andra som på något sätt bidragit till att denna uppsats kunnat skrivas, bland annat personalen på Sambib. Ett stort tack även till mina nära och kära för stöd och goda råd under arbetets gång. Utan er hade jag tappat motivationen och kämparglöden för längesedan. Slutligen vill jag tacka mig själv för att jag stått upp för mina egna åsikter och inte valt någon enkel väg. Jag har kämpat på med ett uppsatsämne som ligger mig varmt om hjärtat även om jag många gånger känt att det varit ett för svårt ämne att skriva om. Trägen vinner, som man brukar säga.

Johanna Rignell

Lund, maj 2017

Innehållsförteckning	4
1. Inledning.....	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Problemformulering	6
1.3 Syfte och frågeställningar.....	6
1.4 Rättssociologisk relevans	8
1.5 Avgränsningar och definitioner.....	9
1.6 Disposition	9
2. Teoretiska utgångspunkter	10
2.1 Rutinaktivitetsteorin	10
2.2 Normmodellen.....	12
3. Tidigare forskning	13
4. Metod	14
4.1 Tillvägagångssätt, material, metoder och urval	14
4.2 Metoddiskussion.....	16
4.3 Forskningsetiska överväganden	19
4.4 Verifiering av data.....	20
4.4.1 Validitet	21
4.4.2 Reliabilitet	21
4.4.3 Generaliserbarhet	22
4.4.4 Objektivitet.....	22
5. Resultat.....	23
5.1 Åtgärder i det förebyggande arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet.....	23
5.1.1 Motiverad förövare.....	24
5.1.2 Lämpligt objekt/offer	25
5.1.3 Avsaknad av kapabla väktare	25
5.2 Frågeformuläret	26
6. Analys.....	32
6.1 Frågeformuläret	32
6.2 Frågeställning 1a	33
6.3 Frågeställning 1b och 1c	33
7. Slutsatser	38
8. Referenslista	42
8.1 Litteraturförteckning	42
8.2 Elektroniska källor	42
9. Bilagor.....	46
9.1 Bilaga 1	46
9.2 Bilaga 2	51

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Ungdomen är en speciell tid i allas liv. Det är tiden då både vårt yttre och inre förändras och mognar samt då vi testar gränser för att skaffa oss en uppfattning om vad som är okej och vad som inte är det. Även om vissa gränstestningar innebär lagöverträdelser menar många att detta är ett naturligt inslag i ungdomstiden. Var går då gränsen för vad som är ett naturligt inslag i denna mognadstid och när det går över till att bli ett problem? Att närmare hälften av alla de niondeklassare som Brottsförebyggande rådet, Brå, undersökt uppger sig dels deltagit och dels utsatts för någon form av brott, inom ett tidsspänn på ett års tid, (Brå, 2016, s. 25+45) kan knappast ses som ett naturligt inslag i ungdomstiden?

Ungdomsbrottslighet är ett ständigt aktuellt ämne. Även om nivån av denna brottslighet anses varit relativt stabil det senaste decenniet (Brå, 2017) är den fortfarande alldeles för hög och en återkommande fråga i samhällsdebatten (Brå, 2016, s. 3). Insatser görs varje dag mot ungdomsbrottslighet men mer måste fortfarande göras för att motverka denna brottslighet.

Brottsförebyggande arbete är liksom ungdomsbrottslighet ett ständigt aktuellt ämne och en viktig aspekt att titta på i arbetet mot ungdomsbrottslighet och brottslighet i allmänhet. Med tanke på att regeringen i mars i år, 2017, lanserade ett nytt nationellt brottsförebyggande program som en del i den satsning som nu görs för att förbättra landets brottsförebyggande arbete (Regeringen, 2017), är ämnet kanske mer aktuellt än någonsin. Programmet heter "Tillsammans mot brott" och syftar till att "skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället" samt "stimulera och entusiasmera fler berörda aktörer att vidta brottsförebyggande åtgärder och utveckla samverkan, såväl på nationell som på regional och lokal nivå" (a.a., s. 6). En del i programmet handlar om att minska motivationen för personer att begå brott, begränsa tillgängligheten av lämpliga brottsobjekt och öka formell och informell kontroll (a.a., s. 25). Dessa tre aspekter av brottsförebyggande arbete återfinns i Cohen och Felsons Rutinaktivitetsteori som behandlar situationell brottsprevention och vilka tre brottsförutsättningar som måste föreligga för att ett brott ska kunna begås (Newburn, 2013, s. 291 ff.). För att kunna arbeta mot dessa tre förutsättningarna måste det dock finnas vilja att utföra arbetet, kunskap om hur man ska utföra arbetet och möjligheter att faktiskt genomföra arbetet. Dessa tre komponenter, Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter, är grunden i Normmodellen som handlar om att dessa tre

förutsättningar måste föreligga för att normer ska kunna uppstå (Hydén, 2002, s. 280).

För att förena de två ständigt aktuella ämnena ungdomsbrottslighet och brottsförebyggande arbete och samtidigt försöka bidra till att göra det brottsförebyggande arbetet mer effektivt handlar denna uppsats om preventiva åtgärder mot situationell ungdomsbrottslighet. Som hjälp i uppsatsarbetet används Rutinaktivitetsteorin och Normmodellen.

1.2 Problemformulering

I vårt samhälle finns det lagar och i dessa lagar föreskrivs det vad som är rätt och fel och hur vi bör handla. Alla följer inte lagarna och handlar inte som man bör. Att brott begås är ett tydligt bevis på detta. Den bristande rättstillämpningen i landet är ett problem och problem måste åtgärdas. Varje dag görs åtgärder mot detta problem men som vi alla vet kvarstår problemet och mer måste därför göras. Att arbeta mot brottslighet kan antingen göras genom att handla repressivt, det vill säga i efterhand genom att till exempel straffa brott hårdare, eller att handla preventivt, det vill säga i förebyggande syfte genom att till exempel hindra att brott över huvud taget begås. I denna uppsats ligger fokus på det preventiva arbetet mot brottslighet. Att brott begås fastän brottsförebyggande arbete sker varje dag och att regeringen anser att en större satsning på det brottsförebyggande arbetet är nödvändig talar sitt tydliga språk, nämligen att det brottsförebyggande arbetet behöver förändras. Ett sätt att förändra arbetet på är att titta på vilka förutsättningar de åtgärder, som presenteras i regeringens nya brottsförebyggande program, har lyckas. Detta kan göras genom att titta på hur folk, som delvis är de som faktiskt ska bidra till att åtgärderna genomförs, uppfattar dessa åtgärder.

1.3 Syfte och frågeställningar

Jag ser programmet ”Tillsammans mot brott” som något som regeringen använder för att förändra människors syn på landets brottsförebyggande arbete. Detta då ena delsyftet med programmet som tidigare nämnts är att ”stimulera och entusiasmera fler berörda aktörer att vidta brottsförebyggande åtgärder och utveckla samverkan, såväl på nationell som på regional och lokal nivå” (Regeringen, 2017, s. 6). Förändringarna som man vill göra kan då ses ett försök att skapa nya sociala normer inom det brottsförebyggande arbetet. Dessa sociala normer ska alltså tala om för oss hur vi alla bör handla för att förebygga brott i högre grad. För att dessa normer, eller normer i allmänhet, ska kunna uppstå behöver det som sagt, enligt Normmodellen, föreligga tre förutsättningar: Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter. Denna

uppsats syftar därför till att undersöka om dessa tre förutsättningar, som enligt Normmodellen måste föreligga för att normer ska kunna uppstå, faktiskt föreligger för de olika brottsförebyggande åtgärderna. Att undersöka om förutsättningarna föreligger är viktigt för att man ska kunna avgöra om åtgärderna har chans att bli nya sociala normer i det brottsförebyggande arbetet. Vidare för att man ska kunna avgöra vilka områden som behöver utvecklas för att förutsättningarna ska föreligga för alla de olika åtgärderna. Behöver till exempel mer information spridas eller behöver samhällsmedborgarna motiveras mer till att bidra till det brottsförebyggande arbetet? Så länge inte förutsättningarna för att åtgärderna ska etableras i samhället föreligger blir inte det preventiva arbetet så effektivt som det skulle kunna bli.

För att uppfylla uppsatsens syfte behöver arbetet genomföras i tre steg. Det första steget är att samla in information kring vilka åtgärder som är lämpliga i det preventiva arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet. Detta görs för att möjliggöra undersökningen av folks syn på de olika åtgärderna. Det andra steget är att samla in information kring hur folk uppfattar dessa åtgärder vilket görs för att skapa en bild över hur stor chans folk uppfattar att de olika åtgärderna har att fungera inom det brottsförebyggande arbetet. Att skapa en bild över hur folk generellt sett uppfattar de olika åtgärderna är ett för omfattande jobb med tanke på detta uppsatsarbets begränsningar så därför har jag valt att fokusera på uppfattningen som folk har om åtgärdernas effektivitet. Folkets uppfattning om åtgärdernas effektivitet jämförs med regeringens uppfattning för att det tydligare ska framgå vilka åtgärder som har störst chans respektive minst chans att bli nya sociala normer. Slutligen, det tredje och sista steget, är att undersöka om Normmodellens tre förutsättningar föreligger för de olika preventiva åtgärderna för att slutsatser om åtgärdernas chans att bli nya sociala normer ska kunna dras. Det är främst detta steg som har med uppsatsens syfte att göra, medan de andra två stegen snarare syftar till att möjliggöra detta tredje steg. Varför jag lägger så stor vikt vid att undersöka om de tre förutsättningarna föreligger beror som sagt på att jag anser att det är viktigt för att man ska kunna veta vad som behöver utvecklas för att de olika åtgärderna ska etableras i samhället och bli så effektiva som möjligt i det brottsförebyggande arbetet.

De tre stegen omvandlade i frågeställningar blir:

- 1a. Vilka åtgärder kan användas i det förebyggande arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet?
- 1b. Hur effektiva uppfattas dessa åtgärder vara?
- 1c. Vilka av de tre förutsättningarna Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter kan anses

föreligga för de olika åtgärderna och varför?

Frågorna undersöks i ett rättssociologiskt perspektiv då de analyseras utifrån en kriminologisk teori och en rättssociologisk modell.

Förutom att de tre frågeställningarnas svar är grunden till att uppsatsens syfte kan uppfyllas hoppas jag även att de ska bidra med riktlinjer för hur vi alla bör handla för att förebygga ungdomsbrott. Detta då jag, utöver att undersöka det som beskrivs i syftet, skriver denna uppsats med en förhoppning om att den ska inspirera folk att tänka och handla mer brottsförebyggande i sin vardag. Speciellt Fråga 1a och 1b är viktiga för att denna förhoppning ska kunna uppfyllas. Svaret på Fråga 1a kan ses som en inspirationskälla till vilka preventiva åtgärder som finns och vad vi alla kan göra för vårt samhälle medan Fråga 1b kan tänkas bidra till att förhoppningen uppfylls genom att de personer som deltar i undersökningen får en ökad kunskap om vilka olika brottsförebyggande åtgärder som finns.

1.4 Rättssociologisk relevans

Rättssociologi är ett ämne som hanterar förhållandet mellan rätten och samhället (Baier & Svensson, 2009, s. 23). Håkan Hydén har framfört i artikeln ”Aspekter av och perspektiv på normer: rättssociologer reflekterat kring normer” att normer kan ses som det gemensamma studieobjektet för rättssociologer och att den så kallade Normmodellen kan ses som ett gemensamt verktyg för rättssociologiska studier (a.a., s. 25). Den rättssociologiska relevansen för uppsatsämnet ligger därför i att normer studeras och att Normmodellen används som analysverktyg. Normerna i fråga är de sociala normer som regeringen, genom sitt brottsförebyggande program, kan tänkas försöka skapa för att samhällets rättsliga normer ska tillämpas i högre grad än de gör idag (Regeringen, 2017). Sociala normer är föreskrifter om hur vi ska handla medan rättsliga normer är de lagar vi har (Hydén, 2002, s. 131 ff.). I denna uppsats handlar de sociala normerna om hur vi alla ska handla brottsförebyggande och de rättsliga normerna om de handlingar som i lagen föreskrivs som brottsliga.

Vidare att uppsatsämnet i stort handlar om brottsförebyggande arbete har stor rättssociologisk relevans då brottsförebyggande arbete är nödvändigt på grund av att förhållandet mellan rätten och samhället inte är så pass bra att det inte finns några brott att förebygga.

1.5 Avgränsningar och definitioner

Då brottsförebyggande arbete och är ett väldigt omfattande ämnesområde har jag gjort två avgränsningar för att smalna av undersökningen och främja dess kvalitet jämfört med dess bredd eller kvantitet. De två avgränsningarna är:

1. Ungdomar. Valet att titta på just ungdomsbrottslighet grundar sig i mitt intresse för just denna grupp av lagöverträdare som finns i samhället. Vidare att det är ett så pass stort problem i samhället trots att det läggs mycket resurser på det spelar också in i valet av denna avgränsning. Definitionen av ungdomar eller unga är i denna uppsats baserad på den definition som används i boken “Den svenska ungdomsbrottsligheten”, nämligen personer upp till 21 år gamla (Estrada & Flyghed, 2013, s. 15)
2. Situationell brottslighet och brottsprevention. Jag har valt att lägga fokus på situationell brottslighet och prevention mot denna eftersom jag utgår från regeringens program “Tillsammans mot brott” och Rutinaktivitetsteorin. I regeringens program ges nämligen just brottstypen situationell brottslighet stort utrymme samtidigt som det är denna typ av brott som kan knytas till Rutinaktivitetsteorin. Att det är en brottstyp som är en del av människors vardag och något som vi alla påverkas av men också något som vi alla kan påverka gör det till ett än mer intressant område att undersöka. Slutligen det faktum att situationella brott är en betydande del av ungdomsbrotten (Brå, 2016, s. 45 ff.) understryker brottstypens relevans för uppsatsämnet ytterligare. Situationell brottslighet består av brott som begås på en viss plats, i en viss situation och som är beroende av att platsen och situationen är på ett visst sätt. Situationell brottsprevention definieras således som åtgärder riktade mot de förhållanden, platsen och situationen, som brott begås under (Sarnecki, 2009, s. 480 ff.). Genom att förändra platserna och situationerna kan man förhindra eller försvåra att brott begås (ibid.).

1.6 Disposition

I uppsatsen inledande del presenteras uppsatsområdet, bakgrunden till valet av område samt problemformulering. Uppsatsens syfte tydliggörs därefter och de frågeställningar som ska besvaras, för att syftet ska uppfyllas, presenteras. Vilken rättssociologisk relevans som uppsatsämnet har tas upp innan det i avsnittet “Avgränsningar och definitioner” förklaras och argumenteras för vilka uppsatsens avgränsningar är, varför de har gjorts och hur de definieras. Under “Teoretiska utgångspunkter” redogör jag för den teori och den modell som jag anser är relevanta i arbetet. Varför detta avsnitt ligger tidigt i uppsatsen beror på att uppsatsämnet till viss del grundar sig i teorin som därför är en viktig del. Därefter följer

“Tidigare forskning” där forskningsarbeten, som tidigare genomförts och som behandlar liknande ämnesområden som denna uppsats, beskrivs. Den inledande delen avslutas med avsnittet “Metod” där bland annat tillvägagångssätt, material, urval, forskningsetiska överväganden och dataverifiering beskrivs. Avsnittet är ganska långt eftersom jag anser att en utförlig metodbeskrivning och diskussion är av stor vikt vid bedömandet av hur trovärdigt och generaliserbart ett arbete är. Nästa del, den avhandlande delen, inkluderar uppsatsens resultat följt av en analys där resultaten analyseras utifrån den tillämpade teorin och modellen samt den tidigare forskningen. Här besvaras också frågeställningarna. I uppsatsens avslutande del, som består av “Slutsatser”, sammanfattas uppsatsen och råd för eventuell framtida forskning tas upp. Uppsatsen avslutas med en Källförteckning och Bilagor.

2. Teoretiska utgångspunkter

Till uppsatsen används en teori och en modell. Vilka dessa är och hur de används i uppsatsen beskrivs nedan.

2.1 Rutinaktivitetsteorin

Teorin som används i uppsatsen är Rutinaktivitetsteorin som formulerades år 1979 av Lawrence Cohen och Marcus Felson (Newburn, 2013, s. 291 ff.). Fokus i teorin ligger på brottssituationen och vilka vardagliga rutiner och aktiviteter som leder fram till de situationer där brott begås (ibid.). Teorin grundar sig i att tre förutsättningar måste föreligga för att ett brott ska kunna begås (Cohen & Felson, 1979, s. 588 ff.). De tre förutsättningarna i fråga är:

- En motiverad förövare,
- Ett lämpligt objekt och
- Avsaknad av kapabla väktare (ibid.).

En motiverad förövare är en person som dels har en benägenhet, en vilja, att begå brott men också en förmåga att verkställa denna benägenhet och faktiskt kunna begå ett brott (ibid.). Vidare ett lämpligt objekt är som det låter någon, eller något, som kan anses lämpligt att utsätta för ett brott (ibid.). Faktorer som avgör objektets lämplighet är dess värde (både materiellt och symboliskt), synlighet, tillgänglighet och tröghet. Ett lämpligt objekt har ett högt värde, är lätt att upptäcka, är lättillgängligt och har inga fysiska egenskaper som försvårar angripandet av det (ibid.). Slutligen avsaknad av kapabla väktare är en bristande närvaro av någon eller något som kan förhindra att ett brott begås (ibid.). Både lämpligt objekt och kapabla väktare kan vara såväl människor som ting (Polisen, 2017). Ett lämpligt objekt

kan alltså vara allt från en ensam eller svag person till en olåst bil eller cykel medan en kapabel väktare kan vara till exempel en polis eller vakt eller ett larm eller säkerhetssystem. För att förhindra att ett brott begås räcker det att en av de tre förutsättningar tas bort men då alla tre förutsättningar påverkar varandra innebär ett borttagande av en förutsättning ofta att även de andra två försvinner (Cohen & Felson, 1979, s. 588 ff.).

Förutom att Rutinaktivitetsteorin nämns i regeringens tidigare nämnda brottsförebyggande program "Tillsammans mot brott", finns den även med i polisens metodhandbok. I denna lyfts tre problem fram som teorin är ett användbart analysverktyg för:

1. Upprepade brottsförövare som attackerar olika offer/egendom på olika platser, s.k. specialiserade återfallsbrottslingar.
2. Upprepad utsatthet för brott som handlar om offer som upprepade gånger utsätts för brott av olika förövare, s.k. sårbara brottsobjekt.
3. Upprepade problem på samma plats handlar om olika förövare och olika brottsobjekt (offer eller egendom) som möts på samma plats. Dessa platser kännetecknas av att de är särskilt brottsutsatta eller oroshärdar." (Polisen, 2017).

Enligt mig förekommer alla dessa tre problem inom ungdomsbrottslighet vilket tyder på att polisen applicerar teorin både teoretiskt och praktiskt i arbetet mot bland annat ungdomsbrottslighet.

Valet att använda just Rutinaktivitetsteorin baseras främst på att det är en lämplig teori att använda när man tittar på situationell prevention. Dessutom nämns som sagt teorin både i regeringens skrivelse och i polisens metodhandbok (Polisen, 2017). Genom att ha i åtanke att regeringen, som bland annat har som uppgift att ansvara för rättsväsendet som i sin tur bland annat arbetar med att förebygga och bekämpa brottslig verksamhet (Regeringen, 2017b), och polisen, som måste vara den organisation som i högst grad arbetar brottsförebyggande, använder sig av Rutinaktivitetsteorin anser jag att teorin kan ses som en etablerad och accepterad metod i det brottsförebyggande arbetet. Kunskapsöversikten som genomförs i arbetet med att söka fram relevant tidigare forskning har också visat hur välanvänd teorin är. Lika vanligt är det dock inte att teorin appliceras på just ungdomsbrottslighet och därför anser jag att det är en intressant aspekt som skiljer denna uppsats från annan forskning.

Rutinaktivitetsteorin används som en grund i denna uppsats eftersom den ökar förståelsen för varför och tydliggör på vilket sätt användande av relativt enkla situationella åtgärder är viktigt

i det brottsförebyggande arbetet. Dessutom bidrar teorin med en struktur över de olika brottsförebyggande åtgärderna genom att de kan delas upp på de tre förutsättningarna som ska föreligga för att ett brott ska begås. Teorin används främst i besvarandet av frågeställning 1a och 1b.

2.2 Normmodellen

Modellen som appliceras på uppsatsen är Normmodellen. Innan en beskrivning av själva modellen kan göras måste först begreppet norm definieras. Normbegreppet är svårdefinierat då det kan uppfattas olika utifrån olika perspektiv (Hydén, 2002, s. 15+96). Ett sätt att se på normer, vilket också är det sätt som används i denna uppsats, är som handlingsanvisningar (ibid.). Normer uttrycker helt enkelt hur aktörer bör handla (ibid.) Med detta utrett kan vi gå vidare till själva Normmodellen.

Normmodellen är en modell som bygger på att alla normer har tre förutsättningar: Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter (Hydén, 2002, s. 280 ff.). För att normer ska kunna uppstå krävs det alltså att dessa tre förutsättningar föreligger (a.a., s. 95-110). I boken ”Normvetenskap” beskrivs de tre förutsättningarna enligt följande: Vilja som de värden och drivkrafter som gör sig gällande för individen, alltså motiven bakom människans handlande, Kunskap som det sätt vi ser och tolkar världen på, till exempel erfarenheter, tradition och kompetenser och Systemmöjligheter som de strukturella förutsättningar som finns och möjliggör handlande (a.a., s. 285 ff.).

Normmodellen används i denna uppsats i analysen och besvarandet av frågeställning 1c, ” Vilka av de tre förutsättningarna Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter kan anses föreligga för de olika åtgärderna och varför?”. Detta genom att de olika uppfattningarna om åtgärdernas effektivitet undersöks utifrån de tre förutsättningarna Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter. Jag ser som sagt regeringens program som ett sätt att skapa nya normer inom det brottsförebyggande arbetet. Detta då syftet med programmet är att ”stimulera och entusiasmera”, ”skapa förutsättningar” och ”utveckla samverkan” (Regeringen, 2017, s. 6) vilket kan ses som att man vill frambringa Vilja till, skapa Systemmöjligheter för och sprida Kunskap om ett bättre förebyggande arbete, alltså skapa nya normer. Genom att analysera hur folk uppfattar de olika åtgärdernas effektivitet ska jag alltså försöka urskilja om de tre förutsättningarna för att normen, eller åtgärden, ska etableras i samhället tycks föreligga samt varför de tycks föreligga eller inte föreligga.

3. Tidigare forskning

Eftersom det vad jag kan hitta inte finns någon tidigare forskning på det specifika område som jag undersöker, folks uppfattning om förebyggande åtgärder mot situationell ungdomsbrottslighet och bakomliggande förutsättningar för att åtgärderna ska etableras i samhället, väljer jag att göra en kunskapsöversikt för att skapa en bild över hur forskningsläget ser ut mer generellt för situationell brottsprevention. Eftersom de åtgärder som tas upp i denna uppsats är baserade på Rutinaktivitetsteorin väljer jag att avgränsa den situationella brottspreventionen i kunskapsöversikten till att handla om sådan som just Rutinaktivitetsteorin kan appliceras på. Forskningsläget utforskas genom söksträngen “(routine AND activit* AND theor*) AND (crime AND preven*)”. Efter flera olika steg av sällningar väljs åtta forskningsarbeten ut på grund av deras tillämpbarhet till denna uppsats syfte och frågeställningar, deras rättssociologiska relevans samt deras kvalitet mätt i antalet citeringar och referentgranskning. För att se kunskapsöversikten i sin helhet, *se Bilaga 1*.

Alla de åtta utvalda arbetena tar upp situationell brottsprevention och lägger stor vikt vid att Rutinaktivitetsteorin används mot just situationell brottsprevention (Sherman, Gartin, Buerger, 1989, Felson, 1987, Weisburd, Wyckoff, Ready, Eck, Hinkle, Gajewski, 2006, Groff, 2007, Bernasco, Block, 2011, Hollis-Peel, Welsh, 2014, Uittenbogaard, Ceccato, 2014, He, Páez, Desheng, 2017). Teorins tre förutsättningar för brott tas upp och appliceras på olika sorters brottslighet som rån och våldsbrott (ibid.). Vidare tas även olika åtgärder upp som kan användas mot den situationella brottsligheten, till exempel bättre stadsplanering och riktade insatser, så kallade hot spots (ibid.). Genom att studera dessa arbeten skapar jag mig förutom en bild av forskningsläget också en bild av hur välanvänd Rutinaktivitetsteorin är i både praktiskt och teoretiskt brottspreventivt arbete.

För att utöka den internationella bilden av situationell prevention som fås via kunskapsöversikten med information om situationell prevention i Sverige används Brås rapport ”Årsrapport för det brottsförebyggande arbetet 2016” (Brå, 2017b). I denna tas det upp att man inför 2016 identifierade ett behov av nya brottsförebyggande arbetssätt där fokus låg på tre områden varav det ena var situationell prevention (a.a., s. 14). Man menade att situationell prevention i förhållande till andra brottsförebyggande insatser låg efter och att det fanns ett behov av stärkt kunskap om just situationell prevention (ibid.). Åtgärder som Brå gjorde under 2016 för att förbättra den situationella preventionen var bland annat att analysera

viktiga målgrupper, inventera vilka informations- och kunskapsbehov som fanns inom området, samla material om situationell prevention på en plats, exempelvis i form av en film, producera artiklar och en handbok om ämnet samt fördela utvärderings- och utvecklingsstöd inom situationell prevention till olika projekt (ibid.).

För att komplettera bilden av forskningsläget över situationell prevention med uppsatsens andra huvudämne, ungdomsbrottslighet i Sverige, använder jag Brås rapport ”Skolundersökningen om brott 2015” som undersöker niondeklassares utsatthet och deltagande i brott (Brå, 2016) och ”Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling (Brå, 2009). Båda rapporterna lyfter fram hur stort och utbrett problemet med ungdomsbrottslighet är i Sverige och att en stor del av ungdomsbrotten är av situationell karaktär (Brå, 2016, Brå, 2009). Det tas också upp olika riskfaktorer till att unga hamnar på en kriminell bana, olika åtgärder som görs mot ungdomsbrottslighet, att många ungdomar begår få brott och ett fåtal ungdomar begår många brott, att de flesta ungdomsbrotten är lindriga, att tidiga insatser innan ungdomen kommit för långt i sin kriminella utveckling är viktiga, att skolan spelar en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet och att brottslighet i ungdomen kan leda till ökad risk för brottslighet i vuxenlivet (ibid.).

4. Metod

4.1 Tillvägagångssätt, material, metoder och urval

När jag bestämt mig för att skriva om ungdomsbrottslighet och brottsförebyggande arbete började jag fundera på hur jag skulle gå tillväga för att kunna besvara de frågeställningar jag ställt upp. Samhällsforskare kan i stort sett välja mellan fyra olika metoder att arbeta med, intervjuer, frågeformulär, skriftliga källor och observationer (Denscombe, 2009, s. 183). Då jag sedan tidigare är bekant med olika metoder, både kvalitativa och kvantitativa, bestämmer jag mig ganska snabbt för att använda två av de fyra metoderna, frågeformulär och skriftliga källor, och kombinera dessa vid insamlandet av det material jag behöver för att kunna besvara mina frågeställningar. Både frågeformuläret och de skriftliga källorna har såväl kvantitativa som kvalitativa inslag och kombinationen av dessa blir därför en så kallad metodkombination (Denscombe, 2009, s. 151-156). För mer om detta val, se *“Metoddiskussion” nedan*. Det materialet jag behöver samla in är dels information om vilka olika preventiva åtgärder som kan användas mot den situationella ungdomsbrottsligheten och dels information om hur effektiva dessa åtgärder uppfattas vara. Som källa till informationen om vilka olika preventiva

åtgärder som finns väljer jag att använda regeringens skrivelse om programmet "Tillsammans mot brott" då ett helt avsnitt i skrivelsen handlar om just det. Avsnittet har rubriken "Målsättningar för det brottsförebyggande arbetets inriktning" och består av en uppräkningslista av ett stort antal åtgärder uppdelade i tre kategorier (Regeringen, 2017, s. 32-49). Kategorierna är "Minska motivationen att begå brott", "Ökad formell och informell kontroll" och "Begränsa tillgängligheten till lämpliga brottsoff" och är baserade på Rutinaktivitetsteoris tre förutsättningar för att ett brott ska kunna begås (ibid.). Det görs en kvalitativ sekundäranalys av skrivelseavsnittet och resultatet av analysen används sedan för att besvara frågeställning 1a.

Uppfattningen om de olika åtgärdernas effektivitet väljer jag ska baseras på ett urval av samhällsmedborgare men kompletteras med vad de som lyfter fram de olika åtgärderna tycker, nämligen regeringen. Regeringens åsikter finns med i det ovan nämnda avsnittet "Målsättningar för det brottsförebyggande arbetets inriktning" (Regeringen, 2017, s. 32-49) och är också en del av den kvalitativa sekundäranalys som görs. Samhällsmedborgarnas uppfattning måste jag däremot samla in. För att samla in ny empiri i form av fakta och åsikter från folk kan två av de tidigare nämnda fyra metoderna användas, nämligen intervju och frågeformulär (Denscombe, 2009, s. 209). I denna uppsats faller valet på att informationen samlas in via ett internetbaserat frågeformulär som skickas ut via min och min mammas Facebook-sidor. Formuläret som skapas via hemsidan Sunet Survey finns tillgängligt i två dygn och består av sex frågor. För att se frågeformuläret i sin helhet, se *Bilaga 2*. Innan frågorna dyker upp i formuläret finns ett försättsblad med kortare information om och instruktioner för undersökningen. Därpå följer de två första frågorna som är flervalsfrågor i form av kontrollfrågor och efterfrågar fakta kring respondenternas kön och ålder. Resterande frågor efterfrågar åsikter varav de tre första frågorna är värderingsfrågor där ett antal åtgärder är uppräknade som ska värderas på en skala från ett till fem utifrån hur effektiva respondenterna tror att de är. De tre frågorna lyder:

- "Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot unga som är motiverade att begå brott?",
- "Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot potentiella brottsoffer/brottsobjekt?" och
- "Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot bristande risk för upptäckt vid brott?".

Till värderingsfrågorna finns en textruta där respondenterna har möjlighet att kommentera. Den avslutande frågan är en rangordningsfråga där respondenterna ska rangordna tre generella åtgärder utifrån deras betydelse i det förebyggande arbetet mot ungdomsbrottslighet. De tre åtgärderna är:

- “Minska ungas motivation att begå brott”,
- “Minska antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt” och
- “Minska den bristande risken för upptäckt vid brott”.

Svaren på de två flervalsfrågorna, de tre värderingsfrågorna och rangordningsfrågan analyseras kvantitativt med hjälp av en funktion på hemsidan, där frågeformuläret är skapat, som skapar grafer, procentsatser och medelvärden på alla svaren. Eventuella kommentarer i formulären sammanställs och analyseras kvalitativt av mig. Svaren från frågeformuläret jämförs sedan kvalitativt med resultatet från den del av sekundäranalysen som handlar om regeringens åsikter om åtgärderna i arbetet med att besvara frågeställning 1b.

Urvalet till frågeformulärsrespondenterna är en kombination av ett klusterurval, ett bekvämlighetsurval, ett snöbollsurval och ett slumpmässigt urval. Klustervalaspekten består i att ett naturligt förekommande kluster svarar på frågeformuläret (Denscombe, 2009, s. 35). Klustret är i detta fall mina och min mamma Annelis Facebookvänner. Urvalets bekvämlighetsaspekt har att göra med att det av resurssparande skäl är bekvämt att använda ett redan färdigt kluster som dessutom nås på ett snabbt och enkelt sätt (a.a., s. 39). Då vissa av respondenterna sedan väljer att själva dela vidare formuläret får jag tillgång till ett större och mer slumpmässigt urval i form av ett snöbollsurval (a.a., s. 38). Förutom slumpmässigheten i att jag inte överhuvudtaget vet vilka respondenterna som tillkommer genom snöbollsurvalet är, finns denna aspekt även inom klusterurvalet då jag inte vet vilka av mina och min mammas Facebookvänner det är som svarar på formuläret.

Då frågeformulärsurvalet alltså i första hand är mina och min mammas Facebookvänner väljer jag att här redogöra för detaljer om oss, vår ålder, vårt bostadsområde och vår sysselsättning, som kan tänkas påverka urvalet. Detta för att uppsatsens läsare ska kunna ta ställning till hur dessa faktorer kan tänkas ha inverkat på urvalets objektivitet. Jag är 23 år gammal, bor i Dalby, studerar på heltid samt jobbar deltid som spanskavikarie. Min mamma är 53 år gammal, också bosatt i Dalby och arbetar som skolkurator på en grundskola.

4.2 Metoddiskussion

Valet att samla in och analysera både kvantitativ och kvalitativ data grundar sig i att det enligt mig är en lämplig metod för att besvara uppsatsens tre frågeställningar. Den kvantitativa delen av datan består av frågeformulärssvaren som möjliggör att en jämförelse av respondenternas åsikter om åtgärdernas effektivitet enkelt kan göras då kvantitativ data, i detta fall

medelvärden, enkelt jämförs matematiskt. Den kvalitativa delen består av regeringens skrivelse. Denna analyseras kvalitativt dels då åtgärder som är tillämpbara mot situationell ungdomsbrottslighet väljs ut och dels när regeringens åsikter om åtgärderna jämförs med formulärrespondenternas åsikter.

För att arbeta resurseffektivt väljer jag som sagt att inte samla in all nödvändig information själv utan att ta nytta av sådan som redan finns. Att använda sig av sekundärdata och göra en sekundäranalys av denna har fördelarna att tid och pengar sparas samtidigt som datan ofta har god kvalitet (Bryman, 2002, s. 208-210). Dessutom kan mer tid istället för insamlandet av materialet läggas på analysen av det (ibid.). De nackdelar som är aktuella för denna sekundäranalys är att materialet är okänt och att nyckelvariabler saknas i materialet (a.a., s. 210-211). Genom att snabbt sätta mig in i materialet elimineras den första nackdelen. Däremot är det till viss del svårt att hitta exakt den information jag är ute efter då datan samlats in för andra syften än de jag har med denna uppsats. Vad gäller vilka åtgärder som kan användas i det förebyggande arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet innehåller skrivelsen den information som jag behöver. Det enda som behöver göras under sekundäranalysen är att sälla bort vissa åtgärder som inte är tillämpbara i arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet. Informationen om hur effektiva de olika åtgärderna anses vara är däremot svårare att urskilja. Där alla de olika åtgärderna nämns står någon mening om hur viktiga de anses vara av regeringen samt vad de specifikt kan användas mot. Dessa meningar är det jag får utgå från när jag jämför åsikterna från frågeformulären med vad regeringen anser.

Valet att samla in ny empiri med hjälp av ett frågeformulär motiveras utifrån att frågeformulär är tillämpbara då man, som i mitt fall, vill nå ut till ett stort antal respondenter och då personlig interaktion inte är en aspekt som skulle förbättra resultaten (Denscombe, 2009, s. 208). Ett slags krav som finns för att ett frågeformulär ska vara tillämpbart är att frågorna ska vara så pass okomplicerade att respondenterna kan antas kunna läsa och förstå dem utan hjälp från forskaren (ibid.). För att försäkra mig om att detta krav uppfylls använder jag mig av en mindre pilotstudie som syftar till att testa huruvida frågeformulärets frågor och svarsalternativ är lättförståeliga. En del omarbetningar av språket görs utifrån de synpunkter som kommer fram under pilotstudien för att minska risken för missuppfattningar och förståelsesvårigheter. Vidare har frågeformulär jämförts med intervjuer fördelarna att de är mer kostnads- och tidssparande, ger mer exakta och standardiserade svar och ofta är lättare för respondenterna

att besvara (Denscombe, 2009, s. 225-226). En nackdel med frågeformulär är däremot att förkodade svar kan innebära att det för respondenterna upplevs frustrerande om det inte finns något svarsalternativ som helt stämmer överens med vad de tycker (Denscombe, 2009, s. 227). Detta kompenseras jag genom att till alla frågor med fasta svarsalternativ lämna en kommentarsruta där eventuella övriga åsikter och tankar kan lyftas fram.

Varför jag väljer att använda mig av ett internetbaserat frågeformulär grundar sig främst i att det är ett snabbt och billigt alternativ (Denscombe, 2009, s. 27-28+225). Att jämförelser som gjorts mellan internetbaserade och pappersbaserade formulär inte visar någon större skillnad på den insamlade informationen motiverar varför det är ett bra alternativ till de mer traditionella metoderna (ibid.) Förutom resurssparandet finns andra fördelar med internetbaserade frågeformulär (Denscombe, 2009, s. 215+226). Bland annat är datan som samlas in exakt då den automatiskt matas in i en datafil och det därför inte finns några mellansteg där information kan råka försvinna eller manipuleras (ibid.). Det internetbaserade formuläret medför också att risken för interpersonella faktorer är liten då det inte sker någon kontakt mellan forskaren och respondenterna (ibid.). Slutligen erbjuder det internetbaserade formuläret genom en inställning vid formulärskapandet en möjlighet till säkerställande av att hela frågeformuläret besvaras, till skillnad från pappersformulär där någon fråga kan missas eller medvetet lämnas obesvarad (ibid.). Nackdelarna med internetbaserade undersökningar är dock att de kräver tekniskt kunnande av både forskare och respondenter samt att de är beroende av att respondenterna faktiskt hittar till webbsidan där formuläret finns (Denscombe, 2009, s. 215). I fallet med denna uppsats internetbaserade undersökning elimineras dessa nackdelar då jag som forskare är tillräckligt tekniskt kunnig för att kunna genomföra undersökningen då jag genomfört liknande undersökningar tidigare. Vidare är de personer som nås av frågeformuläret tillräckligt tekniskt kunniga då de för att få tillgänglighet till formuläret behöver vara vana vid tekniken till den grad att de har Facebook. Slutligen är det inte svårt att hitta till webbsidan då en länk till den fås via Facebook.

Då formuläret är möjligt att besvara både via en dator och via mobilen testas även formuläret rent tekniskt i den tidigare nämnda pilotstudien för att kontrollera att det inte tillstöter några problem på varken dator- eller mobilversionen. Det visar sig att några sådana problem inte finns på någon av versionerna.

Valet att komplettera mina Facebookvänner med min mammas baseras i allmänhet på att göra

urvalet större och i synnerhet på att öka möjligheterna till att urvalet uppfyller de önskade kriterierna. Kriterierna är att respondenterna ska vara i spridda åldrar och kön för att de ska vara representativa för folk i allmänhet. Det finns dock många andra kriterier som hade varit viktiga att ta hänsyn till för att öka urvalets representativitet och resultatens trovärdighet och tillförlitlighet. Sådana kriterier är exempelvis utbildningsnivå, inkomstnivå, social klass och status, etnicitet och bostadsområde. Att personer som till exempel saknar utbildning, är arbetslösa och bor i en glesbygd tycker och tänker annorlunda än högutbildade, höginkomsttagande storstadsbor förstår vi nog alla. På grund av bristande resurser har jag dock inte möjlighet att ta hänsyn till alla olika aspekter och kriterier som kan påverka hur folk svarar på frågeformuläret. Jag har som sagt valt att fokusera på ålder och kön och accepterar därmed att urvalet och resultaten förlorar representativitet, trovärdighet och tillförlitlighet på grund av detta.

4.3 Forskningsetiska överväganden

Samhället utvecklas hela tiden och det finns därför ett ständigt behov av ny forskning. Detta behov kan ses som ett krav på forskning och kallas då forskningskravet och kan sägas innebära "att tillgängliga kunskaper utvecklas och fördjupas och metoder förbättras (Vetenskapsrådet, 2002, s. 5 ff.). Ett annat krav som dock måste vägas mot forskningskravet när forskningen inbegriper individer är individskyddskravet (ibid.). Individskyddskravet, som kan delas upp i de fyra huvudkraven informations-, samtyckes-, nyttjande- och konfidentialitetskravet, ligger till grund för forskningsetiska överväganden och fungerar som ett skydd mot otillbörlig insyn, psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning (ibid.). Informationskravet behandlar vikten av att forskaren informerar undersökningsdeltagarna om deras roll i forskningen, om att deltagandet är frivilligt och när som helst kan avbrytas, om forskningens syfte och upplägg, om eventuella risker med deltagandet samt om kontaktmöjligheter med forskaren (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7 ff.). Det andra kravet, samtyckeskravet, understryker ytterligare vikten av att undersökningsdeltagarna själva bestämmer över sin medverkan i forskningen och att samtycke för deltagande i forskningen ska lämnas (Vetenskapsrådet, 2002, s. 9 ff.). Konfidentialitetskravet innebär att personuppgifter för undersökningsdeltagarna inte får göras tillgängliga för andra än forskaren och att deltagarna ska göras oidentifierbara för utomstående genom till exempel avrapportering (Vetenskapsrådet, 2002, s. 12 ff.). Slutligen, nyttjandekravet, innebär att de uppgifter som samlas in om undersökningsdeltagarna endast får användas i forskningssyftet (Vetenskapsrådet, 2002, s. 14 ff.).

I denna uppsats visas hänsyn till individskyddskravets alla fyra huvudkrav. På ett försättsblad till frågeformuläret finns all nödvändig information med, *se Bilaga 2*, nämligen vad det är för typ av undersökning, vad syftet är, att deltagandet är anonymt, frivilligt och när som helst kan avbrytas, att samtycke till deltagande lämnas i och med att formuläret skickas in och att de insamlade uppgifterna endast kommer att användas för denna uppsats. Att ha i åtanke är även att inga direkta personuppgifter samlas in då frågeformuläret är anonymt. De enda uppgifterna av denna typ är i så fall att deltagarnas ålder och kön efterfrågas. Detta görs med syftet att spridningen av dessa aspekter för deltagarna ska kunna kartläggas. Genom att besvara dessa frågor anser jag att deltagarna medvetet accepterar att uppgifterna kommer att registreras och användas.

Förutom de här ovan nämnda fyra etiska huvudkrav finns det ytterligare saker att tänka på när det, som i fallet med denna uppsats, handlar om forskning via Internet (Denscombe, 2009, s. 201). Till exempel kan det via Internet vara svårt att ha koll så att alla deltagare antingen är tillräckligt gamla för att själva kunna bestämma att de vill delta eller har tillåtelse av föräldrar eller motsvarande personer att delta (a.a., s. 202). Jag väljer att sätta en undre gräns på 15 år på mina respondenter. Detta genom att i Facebook-meddelandet där frågeformuläret länkas till ange att jag söker respondenter från 15 år samt genom att i svarsalternativen på frågan om hur gammal man är ha 15 år som lägsta möjliga svar. Varför jag valt att sätta gränsen på just 15 år är för att man från och med då är straffmyndig och borde anses behörig att svara på frågor om brott.

Ett annat etiskt problem med undersökningar på Internet är att även om svaren i sig är anonyma kan deltagarna gå att spåra rent teknisk (Denscombe, 2009, s. 204). Jag har ingen lösning på detta problem men jag menar att folk är matade med denna sortens information i så stor grad idag att mer eller mindre alla känner till vilka risker det finns med att vara på Internet. Dessutom anser jag att mina frågor i formuläret inte är av en sådan typ att svaren på frågorna skulle kunna skada respondenterna om de hamnade i fel händer.

4.4 Verifiering av data

Det konventionella sättet att bedöma forskningskvalitet är enligt boken "Forskningshandboken" att titta på forskningens validitet, reliabilitet, generaliserbarhet och objektivitet (Denscombe, 2009, s. 378-379). För att kvaliteten ska kunna bedömas kommer

detta avsnitt därför att behandla dessa fyra verifieringsaspekter och på vilka sätt hänsyn har tagits till dessa vid arbetet med uppsatsen.

4.4.1 Validitet

I arbetet att avgöra huruvida den insamlade datan är valid eller trovärdig är en bra start att ställa sig frågorna “Är datan av rätt typ för forskningens syfte?” och “Har datan mätts på ett korrekt, exakt och träffsäkert sätt?” (Denscombe, 2009, s. 378+380). Den insamlade datatypen är som tidigare nämnt både kvalitativ, informationen från regeringens skrivelse, och kvantitativ, informationen från folk genom frågeformuläret. För att uppsatsens frågeställningar och syfte ska kunna besvaras och uppfyllas behövs båda typerna av data och därför anser jag att den data jag använder mig av är av rätt typ.

Huruvida min data mäts på ett korrekt, exakt och träffsäkert sätt är svårt att avgöra, speciellt den kvalitativa datan då det är jag personligen som väljer ut de delar av regeringsskrivelsen som jag tycker är lämpliga till forskningssyftet. Detta arbetssätt kan tänkas minska datans validitet samtidigt som jag anser att datans primärkälla, regeringen, är så pass trovärdig att datan till viss grad ändå är valid. Den kvantitativa datans insamling sker som sagt via ett internetbaserat frågeformulär och därmed exkluderas risken för mänskliga fel vid insamlingen och datan mäts därigenom exakt. För att öka mätningens träffsäkerhet genomförs en pilotstudie av formulärsundersökningen där kontroll görs så att det inte finns några brister i formuläret och att de svar som samlas in är de som efterfrågas. En stor nackdel med formulärsundersökningar är dock att det är svårt att avgöra hur sanningsenligt deltagarna svarar vilket medför en risk att även den kvantitativa datans validitet minskar (Denscombe, 2009, s. 227). Under en intervju kan forskaren avläsa min- och kroppsspråk medan användande av frågeformulär innebär att forskaren måste lita blint på de svar som ges (ibid.). I detta fall anser jag att deltagarna inte vinner något på att avge falska åsikter och fakta, tvärtom då det snarare kan vara av nytta för dem och andra samhällsmedborgare att resultaten blir så riktiga som möjligt, och jag väljer därför att lita blint på svaren.

4.4.2 Reliabilitet

Reliabilitet, eller tillförlitlighet, kan bland annat bedömas utifrån frågan “Skulle en annan forskare få samma resultat och komma fram till samma slutsatser om samma data studerades?” (Denscombe, 2009, s. 378+381). Denna fråga kan sägas handla om att resultaten inte ska bero på forskaren utan endast av de procedurer och beslut som tas under arbetets gång

(ibid.). Genom att möjliggöra en granskning av forskningsprocessen kan andra bedöma huruvida forskningen är reliabel eller inte (ibid.). I denna uppsats redogörs metoder, analys och beslutsfattande tydligt och detaljerat för att möjliggöra denna typ av granskning. Alla aspekter som kan tänkas minska datans reliabilitet, till exempel urvalet och de olika metoderna, redovisas vilket gör det möjligt för alla och envar som läser uppsatsen att själva bedöma datans och resultatens reliabilitet.

4.4.3 Generaliserbarhet

Vid studerande av datas generaliserbarhet, eller överförbarhet, tittar man på hur representativa och generella forskningsfynden är (Denscombe, 2009, s. 379+382-383). Genom att besvara frågan "I vilken utsträckning skulle forskningsfynden i det enskilda fallet kunna överföras till andra fall?" kan en bild över forskningens generaliserbarhet skapas (ibid.). I de fall där forskaren detaljerat beskriver sitt urval och kontexten som undersökningen görs i möjliggörs det för andra att ta ställning till huruvida fynden i detta fall är överförbara eller tillämpbara på andra fall (ibid.). Då urvalet i uppsatsens frågeformulärsundersökning inte är slumpmässigt utan en form av ett bekvämlighetsurval minskar möjligheten för generaliserbarhet. Som tidigare nämnts måste hänsyn tas till många aspekter för att göra ett urval representativt och detta är något som det inte finns utrymme för att göra i detta uppsatsarbete. För att göra datan generaliserbar i den lilla mån det är tänkbart med det använda urvalet görs en del kontroller av urvalet, till exempel då kön och ålder på deltagarna registreras, och urvalsprocessen beskrivs detaljerat i den grad det är möjligt med tanke på anonymiteten och de inslag av slumpmässighet som finns med.

4.4.4 Objektivitet

För att mäta forskningens objektivitet tittar man på huruvida datainsamlings- och analysprocesserna är påverkade av forskaren samt hur stor risken för snedvridna resultat är (Denscombe, 2009, s. 379+383-386). Ingen forskning är helt fri från inverkan av forskaren och när det handlar om kvalitativ forskning är risken extra stor att datan påverkas eftersom sådan forskning alltid är en produkt av en tolkningsprocess (ibid.). Dock finns det åtgärder som forskaren kan göra för att öka objektiviteten (ibid.). Genom att till exempel ha ett öppet sinne och inte ignorera alternativa data, även om dessa ej överensstämmer med den insamlade datan, ökar forskaren möjligheten till objektivitet (ibid.). Vidare kan det vara av vikt att forskaren "stänger av sina personliga övertygelser" under processen med insamling och analysering av data, alternativt att forskaren redogör för detaljer om sig själv som gör det

möjligt för läsaren att ta ställning till om hur denna information kan tänkas inverka (ibid.). I denna uppsats kan objektiviteten sägas vara bristfällig vilket dock till stor del beror på att ett subjektivt snarare än ett objektivi t perspektiv används. Detta då frågeformuläret syftar till att ta reda på folks subjektiva åsikter och den insamlade datan baseras på deltagarnas egna uppfattningar och känslor. Samtidigt anser jag att arbetet är objektivi t i den grad detta är möjligt eftersom jag som forskare inte har några förutfattade mening ar om vad resultatet kommer visa, alla insamlade svar redovisas oavsett om de stämmer överens med de andra svaren eller inte och de datainsamlingsmetoder som används är noggrant utvalda. Jag har även valt att redogöra för några personliga detaljer om mig och min mamma som kan tänkas inverka på urvalet, *se sista stycket under avsnitt 4.1 "Tillvägagångssätt, material, metoder och urval"*, för att läsarna själva ska kunna ta ställning till uppsatsens objektivitet.

5. Resultat

I detta avsnitt presenteras resultaten av sekundäranalysen och frågeformuläret. Resultaten jämförs med varandra och analyseras utifrån Normmodellen under nästa avsnitt, "Analys", där även frågeställningarna besvaras.

5.1 Åtgärder i det förebyggande arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet

Min kvalitativa sekundäranalys av avsnittet "Målsättningar för det brottsförebyggande arbetets inriktning" i regeringens skrivelse om programmet "Tillsammans mot brott" resulterar i att 25 åtgärder väljs ut av mig som tillämpbara i det förebyggande arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet. De åtgärder som tas upp i skrivelsen men som jag anser inte är tillämpbara mot situationell ungdomsbrottslighet är till exempel åtgärder mot svartarbete inom byggbranschen och mot organiserade brottslingars användande av företag som brottsverktyg. Alla åtgärder som tas upp i skrivelsen anses viktiga av regeringen då de tas upp som potentiella åtgärder mot brottsligheten. Genom att se på åtgärderna som normer ökar förståelsen kring att regeringen försöker få människor att ändra sitt handlande för att bli mer brottsförebyggande. De 25 utvalda åtgärderna uppdelade på de tre brottsförutsättningarna och med regeringens kommentarer om bland annat respektive åtgärds effektivitet (de kursiva meningarna) följer här.

5.1.1 Motiverad förövare

- Tidiga insatser (av exempelvis Socialtjänsten) för unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil. *En viktig insats då det är nödvändigt att uppmärksamma skyddsfaktorer runt unga och identifiera riskgrupper. Insatsen minskar risken för kriminalitet senare i livet.* (Regeringen, 2017, s. 32-33).
- Tillgång till sysselsättning på fritiden. *Betydelsefullt.* (Regeringen, 2017, s. 32).
- Erbjudande av stödjande insatser till föräldrar. *En åtgärd som gör att riskfaktorer kan upptäckas tidigt. Har visat positiva resultat och fungerar brottsförebyggande genom stärkta föräldrar och minskade beteendeproblem bland ungdomarna.* (Regeringen, 2017, s. 33).
- Anti-mobbningsarbete i skolan. *En viktig insats då skolor med mycket förekomst av mobbning har ökad risk för våld, kränkningar m.m. En undersökning visar att 60 procent av före detta mobbare dömts för minst en kriminell handling innan 24-års ålder. Behov av att kombinera olika sorters insatser då olika insatser har olika effekt beroende på vilken typ av mobbning det handlar om och om de som mobbar är flickor eller pojkar.* (Regeringen, 2017, s. 33-34).
- Riktade insatser på platser där risken för våld, skadegörelse m.m. är hög. *Viktig åtgärd som till exempel kan utvecklas inom skolvärlden.* (Regeringen, 2017, s. 34).
- Medling - möte där gärningsman och målsägande träffas tillsammans med en medlare för att tala om brottet och följderna av detta. *En åtgärd som kan ha positiv effekt för både förövare och offer. Ansvaret för att medling erbjuds ligger på kommunerna för förövare under 21 år.* (Regeringen, 2017, s. 35).
- Minska tillgång till alkohol och droger för unga. *En viktig åtgärd där olika aktörer måste samverka. Stor andel av ungdomsbrottslingar som fortsätter begå brott har något slag av beroenderelaterade problem. Polismyndighetens systematiska arbete för att minska tillgången av alkohol hos unga, som kallas Kronobergsmodellen, har visat god effekt.* (Regeringen, 2017, s. 35).
- Erbjudande av stöd till unga som är kopplade till kriminella eller extremistiska grupperingar och som vill lämna dessa grupperingar. *En viktig åtgärd som dock har ett behov av utveckling, till exempel att den ska finnas i hela landet då den i nuläget främst finns i storstadsregionerna.* (Regeringen, 2017, s. 36).
- Arbete mot återfall i brottslighet genom fokus på ”utslussningen” från t.ex. fängelse eller vårdanstalt till det vardagliga livet. *En åtgärd som är en central del i det brottsförebyggande*

arbetet och arbetet med förbättrad utsluttningsprocess är en av de mest angelägna åtgärderna mot återfall. (Regeringen, 2017, s. 37-38).

5.1.2 Lämpligt objekt/offer

- Åtgärder gjorda av aktörer som hanterar stöldbegärliga objekt, t.ex. butikschefer, i form av exempelvis begränsad kontanthantering, ökad belysning och eliminering av flyktvägar. *En viktig åtgärd då aktörerna har stora möjligheter att bidra till brottsförebyggande arbete då relativt enkla åtgärder visar goda resultat.* (Regeringen, 2017, s. 45-46).
- Begränsning av möjlighet till vidareförsäljning av stöldgods genom t.ex. ökad stöldmärkning av varor. *Gammal åtgärd som på senare tid har utvecklats tekniskt och därför blivit effektivare.* (Regeringen, 2017, s. 46).
- Informationsspridning om kännetecken för att en vara kan vara stulen och vilka följder ett köp av en sådan kan få. *En åtgärd som det är angeläget att lyfta fram. Lagstiftningen är viktig i polisens arbete mot häleri- och tillgreppsbrott.* (Regeringen, 2017, s. 46).
- Användning av fysiska åtgärder t.ex. säkerhetsdörrar, elektroniska lås och inbrottssäkra förråd. *En åtgärd som inte är ett fokusområde för tillfället då fokus ligger på sociala åtgärder snarare än tekniska.* (Regeringen, 2017, s. 48).
- Beaktande av trygghetsfrågor vid t.ex. planering och byggande av bostäder samt utformning av parker. *Relativt ny men viktig åtgärd där informationsspridning av åtgärdens fördelar är viktigt.* (Regeringen, 2017, s. 48).
- Snabbt åtgärdande av effekten av mindre allvarlig brottslighet, t.ex. borttagning av klotter. *En åtgärd som bör vara en del i det lokala brottsförebyggande arbetet där speciellt kommun och landsting innehar en viktig roll.* (Regeringen, 2017, s. 48-49).
- Informationsspridning till brottsoffer om hur de kan minska risken att bli utsatta för ytterligare brott. *Snabba insatser för brottsdrabbade är en viktig och resurseffektiv brottsförebyggande åtgärd då brottsoffer löper större risk än andra att utsättas för brott. De brottsofferstödande insatserna ska kombineras med insatser mot förövarna.* (Regeringen, 2017, s. 49).

5.1.3 Avsaknad av kapabla väktare

- Närvaro av poliser, speciellt i brottsutsatta områden. *En av de viktigaste utgångspunkterna i arbetet med att öka upptäcktsrisken vid brott.* (Regeringen, 2017, s. 40).

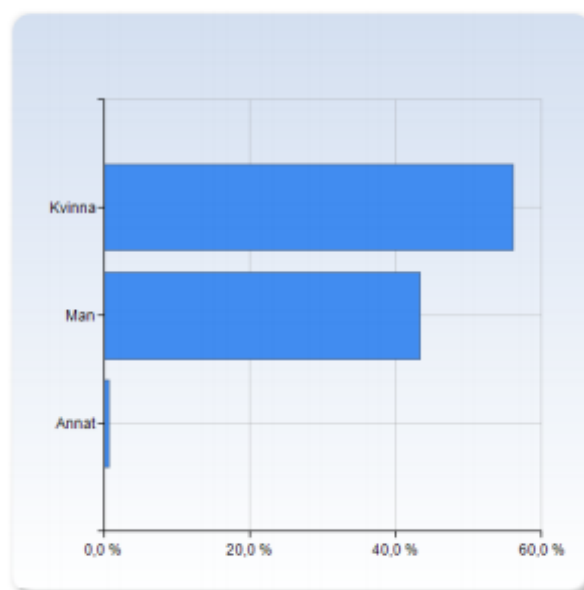
- Närvaro av ordningsvakter, som har vissa befogenheter t.ex. att de får använda våld. *Ordningsvakter kan inte ersätta polisen men de kan bidra till ökad upptäcktsrisk vid brott och vara ett värdefullt komplement i det brottsförebyggande arbetet.* (Regeringen, 2017, s. 41-42).
- Närvaro av väktare, som saknar befogenheter att t.ex. använda våld. *Väktare kan inte ersätta polisen men de kan bidra till ökad upptäcktsrisk vid brott och vara ett värdefullt komplement i det brottsförebyggande arbetet.* (Regeringen, 2017, s. 41-42).
- Närvaro av polisvolontärer - personer som på sin fritid bidrar till Polismyndighetens arbete genom bland annat nattvandringar och informationsspridande. *En viktig insats som bidrar till polisens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.* (Regeringen, 2017, s. 43).
- Kameraövervakning av särskilt brottsutsatta platser. *Inte alltid en lämplig åtgärd av till exempel integritetsskäl. Kan dock fungera som ett komplement till andra åtgärder, speciellt som en åtgärd mot egendomsbrott.* (Regeringen, 2017, s. 41).
- Utomhusbelysning på brottsutsatta platser. *En enkel åtgärd som kan ha effekt och till exempel vara mer lämplig än kameraövervakning i vissa fall.* (Regeringen, 2017, s. 41).
- Användning av tekniska installationer t.ex. larm och lås. *En åtgärd som kan bidra till både ökad upptäcktsrisk och begränsad tillgänglighet av lämpliga brottsobjekt.* (Regeringen, 2017, s. 42).
- Grannsamverkan - boende i ett bostadsområde samverkar för att motverka brott genom att hålla uppsikt över varandras bostäder och närområden. *En åtgärd som visar goda brottsförebyggande resultat samt andra positiva effekter som ökad trygghet och stärkt gemenskap.* (Regeringen, 2017, s. 43).
- Trygghetsvandringar/nattvandrare – t.ex. vuxna bosatta i området och ibland även företrädare för någon organisation eller myndighet, som håller koll på platser som upplevs otrygga eller är brottsutsatta. *En viktig och värdefull brottsförebyggande insats, som också har andra fördelar som att möjliggöra fördjupad kontakt mellan enskilda och offentliga representanter.* (Regeringen, 2017, s. 44).

5.2 Frågeformuläret

Frågeformuläret genererar 150 svar. Respondenterna är fördelade så att 56,0 procent är kvinnor, 43,3 procent är män och 0,7 procent är annat. De mest förekommande åldersgrupperna bland respondenterna är 15-25 år och 46-55 år men alla åldersgrupper finns representerade. För att se grafer och tabeller över fördelningen av respondenterna avseende kön och ålder, *se Figur 1 och 2.*

Vad är du?

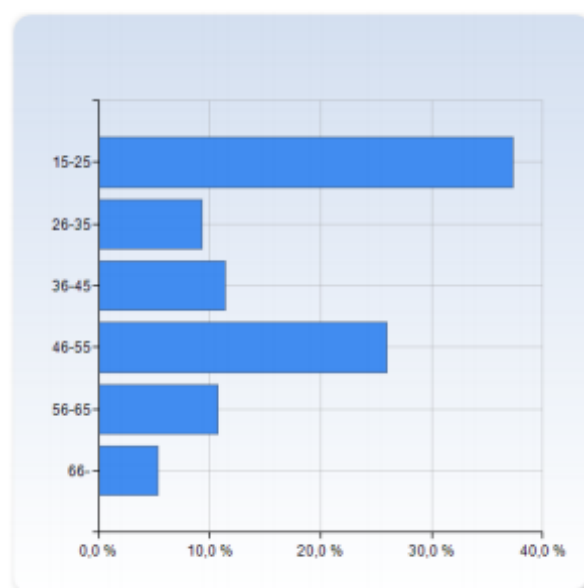
Vad är du?	Antal svar
Kvinna	84 (56,0%)
Man	65 (43,3%)
Annat	1 (0,7%)
Summa	150 (100,0%)

Figur 1: Fördelning av respondenternas svar på Fråga 1 om kön.

Hur gammal är du?

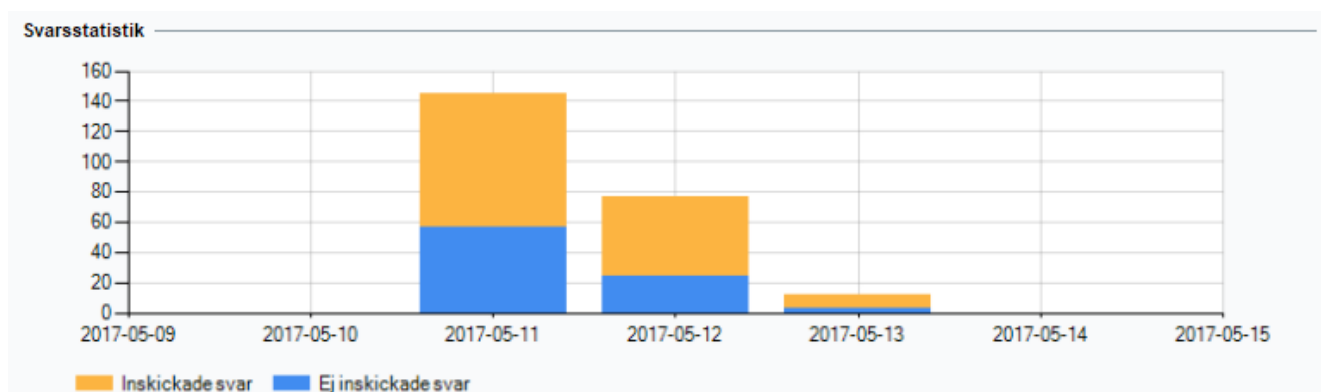
Hur gammal är du?	Antal svar
15-25	56 (37,3%)
26-35	14 (9,3%)
36-45	17 (11,3%)
46-55	39 (26,0%)
56-65	16 (10,7%)
66-	8 (5,3%)
Summa	150 (100,0%)

Figur 2: Fördelning av respondenternas svar på Fråga 2 om ålder.

Genom att titta på svarsstatistiken kan det, gällande svarsfrekvens, utläsas att av de totalt cirka 235 som varit inne på frågeformuläret, har 150 svarat på den, *se Figur 3*. Bortfallet ligger alltså på cirka 85 personer vilket motsvarar ungefär 36 procent. Detta kan jämföras med att enkätbortfall ofta ligger på 25-50 procent vid frågeformulärsundersökningar (Troost, 2007, s.

137 ff.).

Figur 3: Svarsstatistik som visar på andel respondenter som svarat av totala antalet personer som varit inne på frågeformuläret.

Resultaten på Fråga 3, 4 och 5 om hur effektiva frågeformulärsrespondenterna tror att de olika brottsförebyggande åtgärderna är mot Rutinaktivitetsteorins tre förutsättningar för att ett brott ska kunna begås, är sammanställda i en tabell, se *Tabell 1*.

Tabell 1: Tabell över hur effektiva de 25 olika brottsförebyggande åtgärderna tros vara mot Rutinaktivitetsteorins tre förutsättningar för att ett brott ska kunna begås.

<u>Frågor/åtgärder</u>	<u>Andel vid värdering</u> 1 stjärna = inte alls effektiv 5 stjärnor = väldigt effektiv					<u>Medel värde</u>
	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★	★ ★ ★ ★ ★	
Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot unga som är motiverade att begå brott?						
Tidiga insatser (av exempelvis Socialtjänsten) för unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil	1,3%	9,3%	20,7%	26,7%	42,0%	4,0
Tillgång till sysselsättning på fritiden	0,7%	2,7%	17,3%	31,3%	48,0%	4,2
Erbjudande av stödjande insatser till föräldrar	1,3%	4,0%	26,7%	34,7%	33,3%	3,9
Anti-mobbningsarbete i skolan	7,3%	14,0%	26,0%	22,7%	30,0%	3,5
Riktade insatser på platser där risken för våld, skadegörelse m.m. är hög	1,3%	10,0%	29,3%	27,3%	32,0%	3,8

Medling - möte där gärningsman och målsägande träffas tillsammans med en medlare för att tala om brottet och följderna av detta	12,0%	22,0%	27,3%	19,3%	19,3%	3,1
Minska tillgång till alkohol och droger för unga	8,0%	14,7%	29,3%	15,3%	32,7%	3,5
Erbjudande av stöd till unga som är kopplade till kriminella eller extremistiska grupperingar och som vill lämna dessa grupperingar	3,3%	10,0%	13,3%	29,3%	44,0%	4,0
Arbete mot återfall i brottslighet genom fokus på "utslussningen" från t.ex. fängelse eller vårdanstalt till det vardagliga livet	4,7%	6,0%	25,3%	28,0%	36,0%	3,8
Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot potentiella brottsoffer/brottsobjekt?						
Åtgärder gjorda av aktörer som hanterar stöldbegärliga objekt, t.ex. butikschefer, i form av exempelvis begränsad kontanthantering, ökad belysning och eliminering av flyktvägar	6,0%	14,7%	35,3%	27,3%	16,7%	3,3
Begränsning av möjlighet till vidareförsäljning av stöldgods genom t.ex. ökad stöldmärkning av varor	6,7%	14,7%	25,3%	32,0%	21,3%	3,5
Informationsspridning om kännetecken för att en vara kan vara stulen och vilka följer ett köp av en sådan kan få	8,0%	24,0%	26,0%	20,0%	22,0%	3,2
Användning av fysiska åtgärder t.ex. säkerhetsdörrar, elektroniska lås och inbrottsäkra förråd	2,7%	8,0%	34,0%	28,7%	26,7%	3,7
Beaktande av trygghetsfrågor vid t.ex. planering och byggande av bostäder samt utformning av parker	2,0%	10,7%	28,7%	32,0%	26,7%	3,7
Snabbt åtgärdande av effekten av mindre allvarlig brottslighet, t.ex. borttagning av klotter	13,3%	18,0%	30,7%	14,0%	24,0%	3,2
Informationsspridning till brottsoffer om hur de kan minska risken att bli utsatta för ytterligare brott	14,7%	20,7%	31,3%	15,3%	18,0%	3,0
Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot bristande risk för upptäckt vid brott?						
Närvaro av poliser, speciellt i brottsutsatta områden	0,7%	3,3%	11,3%	32,7%	52,0%	4,3
Närvaro av ordningsvakter, som har vissa befogenheter t.ex. att de får använda våld	6,0%	12,7%	28,7%	29,3%	23,3%	3,5
Närvaro av väktare, som saknar befogenheter att t.ex. använda våld	8,0%	24,0%	36,0%	20,7%	11,3%	3,0
Närvaro av polisvolontärer - personer som på sin fritid bidrar	8,0%	24,7%	30,7%	22,0%	14,7%	3,1

till Polismyndighetens arbete genom bland annat nattvandringar och informationsspridande						
Kameraövervakning av särskilt brottsutsatta platser	2,7%	8,0%	20,0%	28,0%	41,3%	4,0
Utomhusbelysning på brottsutsatta platser	0,0%	10,0%	27,3%	29,3%	33,3%	3,9
Användning av tekniska installationer t.ex. larm och lås	1,3%	13,3%	30,0%	29,3%	26,0%	3,7
Grannsamverkan - boende i ett bostadsområde samverkar för att motverka brott genom att hålla uppsikt över varandras bostäder och närområden	5,3%	8,7%	36,7%	25,3%	24,0%	3,5
Trygghetsvandringar/nattvandrare – t.ex. vuxna bosatta i området och ibland även företrädare för någon organisation eller myndighet, som håller koll på platser som upplevs otrygga eller är brottsutsatta	5,3%	14,0%	32,0%	28,7%	20,0%	3,4

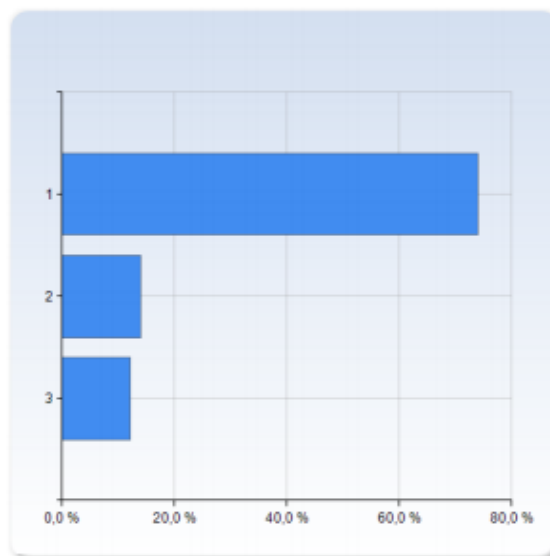
Slutligen svaren på den sista frågan, Fråga 6 om vilken av de tre brottsförutsättningarna som respondenterna tror är viktigast att fokusera på i det brottsförebyggande arbetet, visar att minska ungas motivation att begå brott tros vara viktigast, följt av att minska den bristande risken för upptäckt vid brott och att minska antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt. Den exakta fördelningen och medelvärdena av respondenternas rangordning finns redovisade nedan, *se Figur 4*. I denna fråga, jämfört med i Fråga 3, 4 och 5, är det alltså så att ju lägre medelvärde desto bättre. Detta då ju lägre medelvärdet är desto viktigare tros brottsförutsättningen vara att arbeta mot.

Vad tror du är viktigast att fokusera på i det förebyggande arbetet mot ungdomsbrottslighet?

Rangordna svaren 1-3 där 1 = viktigast och 3 = minst viktigt.

Minska ungas motivation att begå brott

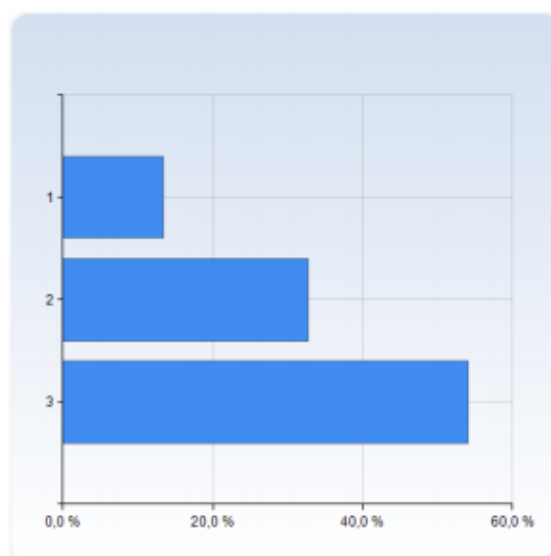
Minska ungas motivation att begå brott	Antal svar
1	111 (74,0%)
2	21 (14,0%)
3	18 (12,0%)
Summa	150 (100,0%)

Minska ungas motivation att begå brott	Medelvärde
	1,4

Minska antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt

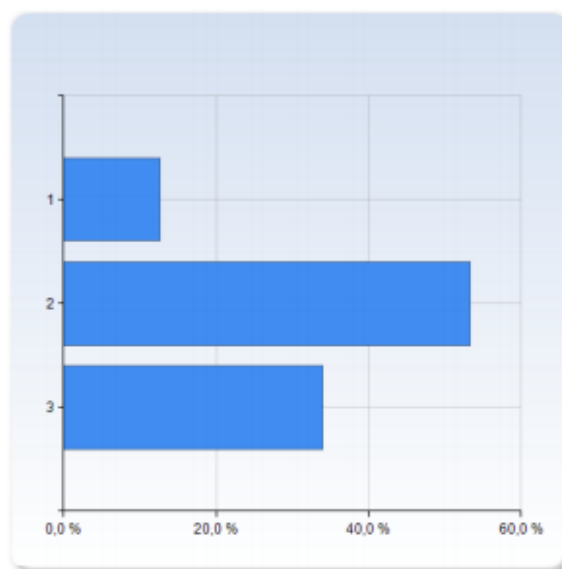
Minska antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt	Antal svar
1	20 (13,3%)
2	49 (32,7%)
3	81 (54,0%)
Summa	150 (100,0%)

Minska antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt	Medelvärde
	2,4

Minska den bristande risken för upptäckt vid brott

Minska den bristande risken för upptäckt vid brott	Antal svar
1	19 (12,7%)
2	80 (53,3%)
3	51 (34,0%)
Summa	150 (100,0%)

Minska den bristande risken för upptäckt vid brott	Medelvärde
	2,2

Figur 4: Fördelning av respondenternas svar på Fråga 6 om vilken av de tre brottsförutsättningarna som tros vara viktigast att arbeta mot.

Som tidigare nämnts fanns det till varje fråga i formuläret en möjlighet att kommentera. Resultatet visar på ett fåtal kommentarer där de flesta handlar om att poängtera att tidiga insatser är den viktigaste åtgärden att fokusera på. Det finns också ett par kommentarer om att det inte är brottsoffrens fel att de blir utsatta och att det inte är brottsoffren som är problemet.

6. Analys

6.1 Frågeformuläret

Med tanke på de siffror och diagram som tidigare presenterats, *se Figur 1 och 2 under "Resultat"*, anser jag att fördelningen av respondenterna både med avseende på kön och ålder är bra och visar på att respondenterna uppfyller de önskade kriterierna, att det finns en spridning mellan respondenterna både vad gäller kön och ålder. Tyvärr kan inte spridningen anses så pass bra att urvalet blir representativt för folk i allmänhet, det vill säga Sveriges befolkning, vilket var den något orimliga förhoppningen. Urvalets könsfördelning kan anses skaplig med tanke på att Sverige befolkning ungefär är 50/50 kvinnor och män (Statistiska centralbyrån, 2016). Urvalet har dock ett överskott av kvinnor. Åldersfördelningen i urvalet är däremot inte alls representativ för åldersfördelningen i Sverige. Till exempel finns det inte ett stort överskott på 15-25 och 46-55 åringar i Sverige (ibid.) vilket det finns i urvalet. Att det är

just dessa två åldersgrupper som är överrepresenterade kan bero på att jag och min mamma tillhör dessa åldersgrupper. Alltså, även om urvalet är relativt stort och de kriterier som sattes upp för urvalet är uppfyllda kan det inte anses vara ett urval som är representativt för ”folk i allmänhet” eller Sveriges befolkning. Dessutom finns det som nämnts tidigare många andra aspekter än kön och ålder som påverkar hur folk tycker och tänker och då det saknas grund för att jag ska kunna uttala mig om urvalets spridning avseende dessa aspekter minskar generaliserbarheten ytterligare. Resultaten kan därigenom inte ses som representativa över hur folk i allmänhet i Sverige tycker och tänker om de olika brottsförebyggande åtgärderna. Istället skulle de eventuellt kunna användas som en sorts pilotstudie för ett tillvägagångssätt som kan användas i forskningar med större tillgångar till resurser.

Vad gäller svarsfrekvensen visar svarsstatistiken, *se Figur 3 under “Resultat”*, som sagt på ett bortfall på cirka 36 procent vilket jag anser är klart godkänt och inte något som borde generera någon större snedvridning av resultatet med tanke på att frågeformulärsbortfall, som tidigare nämnt, ofta ligger på 25-50 procent (Trost, 2007, s. 137 ff.).

6.2 Frågeställning 1a

Svaret på frågeställning 1a, ”Vilka åtgärder kan användas i det förebyggande arbetet mot situationell ungdomsbrottslighet?”, är helt enkelt, baserat på den sekundäranalys jag gjort av regeringens skrivelse, de 25 åtgärder som tas upp under avsnittet “Resultat 5.1”.

6.3 Frågeställning 1b och 1c

I detta avsnitt går först svaret på frågeställning 1b, ”Hur effektiva uppfattas dessa åtgärder vara?”, igenom och därefter knyts svaret på frågeställning 1b ihop med svaret på 1c, ”Vilka av de tre förutsättningarna Vilja, Kunskap och Systemmöjligheter kan anses föreligga för de olika åtgärderna och varför?”, genom att analyser baserade på Normmodellen görs kring de olika uppfattningarna.

Svaret på frågeställning 1b består av två delar. Dels hur effektiva åtgärderna uppfattas vara av regeringen, *se Resultatavsnittet 5.1*, och dels hur effektiva åtgärderna uppfattas vara av respondenterna, folket, *se Tabell 1 under Resultatavsnittet 5.2*. Jag väljer att fokusera på de fem åtgärder som värderas högst av respondenterna och de fem som värderas lägst. Detta val baseras på att det blir ett för omfattande arbete att studera alla 25 åtgärder i detalj. Att de fem

högst och lägst värderade åtgärderna väljs ut är på grund av att det är för de högst värderade åtgärderna som förutsättningarna för att åtgärderna ska bli nya sociala normer kan anses som bäst medan det är för de lägst värderade åtgärderna som förutsättningarna kan anses som sämst. Det är alltså för de här tio åtgärderna som det är tydligast vilka förutsättningar som föreligger och vilka som inte gör det. En analys över tabellen, Tabell 1, visar följande:

De fem åtgärder som folk totalt sett tror är mest effektiva är:

1. "Närvaro av poliser, speciellt i brottsutsatta områden" med ett medelvärde på 4,3 stjärnor
2. "Tillgång till sysselsättning på fritiden" med ett medelvärde på 4,2 stjärnor
3. "Tidiga insatser (av exempelvis Socialtjänsten) för unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil",
"Erbjudande av stöd till unga som är kopplade till kriminella eller extremistiska grupperingar och som vill lämna dessa grupperingar" och
"Kameraövervakning av särskilt brottsutsatta platser" med ett medelvärde på 4,0 stjärnor.

De fem åtgärder som folk totalt sett tror är minst effektiva är:

1. "Informationsspridning till brottsoffer om hur de kan minska risken att bli utsatta för ytterligare brott" och
"Närvaro av väktare, som saknar befogenheter att t.ex. använda våld", med ett medelvärde på 3,0 stjärnor.
2. "Medling - möte där gärningsman och målsägande träffas tillsammans med en medlare för att tala om brottet och följderna av detta",
"Snabbt åtgärdande av effekten av mindre allvarlig brottslighet, t.ex. borttagning av klotter" och
"Närvaro av polisvolontärer - personer som på sin fritid bidrar till Polismyndighetens arbete genom bland annat nattvandringar och informationsspridande", med ett medelvärde på 3,1 stjärnor.

Sammantaget kan också utläsas av svaren på Fråga 6 att den brottsförutsättning som tros vara viktigast att arbeta mot är:

1. "Ungas motivation att begå brott" med ett medelvärde på 1,4.
2. "Den bristande risken för upptäckt vid brott" med ett medelvärde på 2,2.
3. "Antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt" med ett medelvärde på 2,4.

Medelvärdena på rangordningsfrågan visar alltså att arbetet mot en motiverad förövare tros vara absolut viktigast att fokusera på medan att arbeta mot lämpliga offer och mot avsaknad

av kapabla väktare ligger ganska lika där det sistnämnda dock tros vara något viktigare.

För att en bredare bild av uppfattningen om åtgärdernas effektivitet ska kunna ges kompletteras som sagt folkets uppfattning med regeringens. Vidare knyts alltså svaret på frågeställning 1b också ihop med svaret på 1c här. Viktigt att ha i åtanke är att de olika uppfattningarna förmedlas i två något olika syften. Regeringen värderar åtgärderna utifrån deras effektivitet mot situationell brottslighet generellt sett medan formulärsrespondenterna uppskattar åtgärdernas effektivitet utifrån hur de tros vara mot just situationell ungdomsbrottslighet. Samtidigt väljer jag under sekundäranalysen ut de åtgärder från regeringens skrivelse som är tillämpbara på just ungdomsbrottslighet och därför borde inte skillnaden i värderingssyftet spela någon större roll.

Den åtgärd som formulärsrespondenterna värderar högst, "Närvaro av poliser, speciellt i brottsutsatta områden" anser också regeringen vara en av de viktigaste åtgärderna för att öka upptäcktsrisken vid brott (Regeringen, 2017, s. 40). Som tidigare nämnt är polisen den myndighet som jag, gemensamt med många andra, mest förknippar med brottsförebyggande arbete. Det är också en myndighet som har stor uppmärksamhet riktad mot sig och som människor har god kunskap om. Därför är det inte svårt att förstå att både folk och regeringen värderar polisens insatser högt. Förutom att kunskap finns om polisens brottsförebyggande arbete kan också de andra två förutsättningarna anses uppfyllda. Detta då polisen både har vilja och systemmöjligheter att faktiskt arbeta brottsförebyggande med tanke på att en stor del av deras arbete, som de själva valt att arbeta med, syftar till att förhindra att brott begås samt att myndigheten har stor erfarenhet av sådant arbete. (Polisen, 2017b).

Den näst högst värderade åtgärden, "Tillgång till sysselsättning på fritiden", skriver regeringen inte så mycket om mer än att den är betydelsefull (Regeringen, 2017, s. 32). Varför det inte står mer utförligt om denna åtgärd och dess fördelar i regeringsskrivelsen kan bero på att de är så självklara och att kunskapen om dem är så stor bland folk. Har de unga något att göra och någonstans att vara minskar risken att de befinner sig på fel plats vid fel tillfälle där motivationen att begå brott kan öka. Vilja att ge unga tillgång till sysselsättning på fritiden bör också tänkas föreligga då åtgärden värderas så högt. Förutom att fritidssysselsättning värderas högt av respondenterna kan den tänkas ha stöd av Hirschis teori om sociala band. Teorin lyfter bland annat fram vikten av att personer känner anknytning eller delaktighet till någon eller något samt åtagande av något som element som minskar risken att någon begår ett brott

(Newburn, 2013, s. 237 ff.). Om en ungdom är en del av en förening eller liknande på sin fritid borde dennes motivation att begå brott då minska enligt denna teori (ibid.). Vad som kan ligga bakom att åtgärden inte är allra högst värderad och inte får så stort utrymme i regeringens skrivelse är bristande Systemmöjligheter. Osäkerhet om det finns resurser till fritidssysselsättning för alla ungdomar kan bidra till att åtgärden inte ges så stor vikt då man inte är säker på att den är helt genomförbar.

De tre åtgärder som alla har ett medelvärde på 4,0 stjärnor och därmed blir de tredje högst värderade, "Tidiga insatser (av exempelvis Socialtjänsten) för unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil", "Erbjudande av stöd till unga som är kopplade till kriminella eller extremistiska grupperingar och som vill lämna dessa grupperingar" och "Kameraövervakning av särskilt brottsutsatta platser" värderas något mer spritt av regeringen. Både tidiga insatser och erbjudande av stöd till unga kopplade till kriminella och extremistiska grupperingar anses också av regeringen vara viktiga åtgärder (Regeringen, 2017, s. 32-33+36). Det tas dock upp att den senare åtgärden behöver bli mer tillgänglig i hela landet istället för främst fokuserat i storstadsregionerna (ibid.). Att resurser ska läggas på att utveckla åtgärden tyder ju på att det är en åtgärd som man anser är värd att lägga fokus på vilket överensstämmer med hur högt respondenterna värderade den. Däremot kameraövervakningsåtgärden anses inte lika positiv av regeringen som av respondenterna. Regeringen menar bland annat att åtgärden av integritetsskäl inte alltid är lämplig och att enklare åtgärder som förbättrad utomhusbelysning kan uppnå liknande effekt (a.a., s. 41). Visserligen kan jag tycka att vissa saker i vårt samhälle tyder på att integritetsskyddet inte alltid ses som jätteviktigt och att kameraövervakning därmed inte borde medföra sådana problem. Till exempel är många människor ständigt uppkopplade på olika sociala medier där de delar med sig av stora delar av sitt privatliv. Dessutom finns det redan kameraövervakning på många ställen, till exempel i många affärer, så att det skulle finnas på ytterligare några platser, till exempel på parkeringsplatser, borde inte göra någon större skillnad. Slutligen att respondenterna i denna undersökning värderade åtgärden så högt kan tyda på att människor inte ser kameraövervakning som ett hot mot integriteten utan något man anser bra att använda i det preventiva arbetet. Dock kan jag förstå att billigare och enklare åtgärder, som förbättrad utomhusbelysning, används i de fall där dessa ger liknande effekt som kameraövervakning.

Varför respondenterna värderar dessa tre åtgärder så högt tror jag beror på att man anser att Möjligheterna för till exempel Socialtjänsten, de som erbjuder stöd till unga och de som

hanterar kameraövervakning, att motverka brott är mycket större än för många andra. Det finns ett förtroende för, som troligtvis grundar sig i en Vilja och en önskan om, att de personer som arbetar med att förebygga brottslighet innehar de Kunskaper som behövs för att arbeta effektivt. För dessa åtgärder kan därmed alla tre förutsättningarna anses föreligga för att de ska kunna bli nya sociala normer.

De åtgärder som värderas lägst av respondenterna, ”Informationsspridning till brottsoffer om hur de kan minska risken att bli utsatta för ytterligare brott” och ”Närvaro av väktare, som saknar befogenheter att t.ex. använda våld”, värderas desto högre av regeringen. De menar att insatser för brottsdrabbade är en viktig och resurseffektiv brottsförebyggande åtgärd (Regeringen, 2017, s. 49) och att väktare visserligen inte kan ersätta polisen men att de kan vara ett värdefullt komplement i det brottsförebyggande arbetet (Regeringen, 2017, s. 41-42).

Vad gäller informationsspridning till brottsoffer tror och hoppas jag att förutsättningen Vilja föreligger, självklart vill vi alla hjälpa de personer som blivit utsatta för brott. Däremot kan de andra två förutsättningarna tänkas lysa med sin frånvaro. Vad är det för information eller Kunskap som ska spridas till brottsoffren och vilken kapacitet har denna information att ge brottsoffren ökade Systemmöjligheter att förhindra att de blir utsatta igen? Om Kunskap och Systemmöjligheter av denna typ faktiskt fanns borde alla människor få ta del av dem.

De tre åtgärder med näst lägst värdering av respondenterna, ”Medling - möte där gärningsman och målsägande träffas tillsammans med en medlare för att tala om brottet och följderna av detta”, ”Snabbt åtgärdande av effekten av mindre allvarlig brottslighet, t.ex. borttagning av klotter” och ”Närvaro av polisvolontärer - personer som på sin fritid bidrar till Polismyndighetens arbete genom bland annat nattvandringar och informationsspridande”, värderas också de högt av regeringen. Medling anses kunna ha positiv effekt för både förövare och offer (Regeringen, 2017, s. 35), det snabba åtgärdandet ses som något som bör vara en del av det lokala preventiva arbetet (Regeringen, 2017, s. 48-49) och polisvolontärer ses som en viktig insats som bidrar till polisens arbete (Regeringen, 2017, s. 43).

Vad gäller bakomliggande orsaker till respondenternas låga värdering av dessa tre åtgärder tror jag främst handlar om att normförutsättningen Kunskap är bristande. Det finns inte lika stor Kunskap om hur effektivt polisvolontärernas arbete skapar trygghet och minskar brottslighet som det finns om polisens. Detta kan bland annat bero på att

polisvolontärsverksamheten är relativt ny och resultaten av dess arbete inte hunnit bli allmän kännedom. Kunskapen kan vidare tänkas vara bristfällig vad gäller hur det snabba åtgärdandet inte bara åtgärdar den nämnda mindre allvarliga brottsligheten utan också vilken stor vikt det, bland annat enligt teorin om Broken Windows (Newburn, 2013), har på mer allvarlig kriminalitet. Det finns heller inte tillräcklig Kunskap om vilka positiva effekter Medling kan få och här tror jag även förutsättningen Systemmöjligheter är bristande. Som det nämns i regeringens skrivelse ligger ansvaret för att Medling ska ske, i de fall förövaren är under 21 år, på kommunen (Regeringen, 2017, s. 35). Detta är nog inte heller något allmänheten har kännedom av och därför kan Medling ses som mindre effektivt då man inte vet hur och av vem denna åtgärd ska genomföras.

Om man istället för att titta på respondenternas uppfattning om de enskilda åtgärdernas effektivitet tittar på uppfattningen om de tre brottsförutsättningarna i stort kan man genom att koppla ihop svaret på Fråga 6 med Tabell 1 utläsa att “Antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt” tros vara den förutsättning som är minst viktig att arbeta mot enligt respondenterna och att det också är den brottsförutsättning där åtgärderna genomsnittligt fått lägst medelvärde. Jag tror att detta kan bero på att åtgärderna mot denna brottsförutsättning, genom de åtgärder som tas upp, främst tycks rikta in sig på egendomsbrott som stöld och klotter medan de andra två förutsättningarna i högre grad riktar in sig på brott mot person. Normförutsättningen Vilja kan i detta fall tänkas påverka människor att högre värdera åtgärder mot brott mot person som man i högre utsträckning vill ska minska, jämfört med egendomsbrott. Viljan blir därmed bristfällig för åtgärder som tycks fokusera mer på egendomsbrott än brott mot person. Vidare, som nämns under “Resultat”, skriver ett par respondenter kommentarer om att problemet inte är brottsoffren och att det inte är deras fel att de utsatts för brott. Denna felaktiga syn om vad åtgärder mot potentiella eller lämpliga brottsoffer/brottsobjekt innebär kan också tänkas bidra till att åtgärderna mot denna brottsförutsättning generellt sett värderas lägre. I detta fall är det alltså bristande Kunskap som kan anses påverka värderingen.

7. Slutsatser

Uppsatsens huvudsyfte, att undersöka om de tre förutsättningarna, som enligt Normmodellen måste föreligga för att normer ska kunna uppstå, faktiskt föreligger för de olika brottsförebyggande åtgärderna, anser jag uppfyllt. Detta då de tre frågeställningar, som ställts

upp för att hjälpa till i arbetet med att uppfylla syftet, besvarats.

Att svaret på frågeställning 1b antyder att respondenternas uppfattning och regeringens åsikter om hur effektiva de olika åtgärderna uppfattas vara, inte helt överensstämmer kan visa på att det finns ett behov av informationsspridning. Dels borde information spridas från regeringen till folket så att vi samhällsmedborgare blir medvetna om vilka åtgärder som fungerar samt hur och varför de ska genomföras. Dels borde information förmedlas från folket till regeringen så att det blir tydligt för regeringen vad samhällsmedborgarna tror är effektiva åtgärder och vad som behöver förändras för att samhällsmedborgarna ska få ökad tilltro till vissa åtgärder.

I stort kan jag efter att ha studerat uppfattningen om de olika åtgärderna även konstatera att förutom ett ökat behov av förutsättningen Kunskap, vilket kan beskrivas som den information som nämns i stycket ovan, också finns ett ökat behov för vissa åtgärder av de två andra förutsättningarna Vilja och Systemmöjligheter. Dessa resultat kan jämföras med de som man i den rapport som Brå gjorde på uppdrag av regeringen om utvecklingsmöjligheter för det brottsförebyggande arbetet, kom fram till, nämligen att många aktörer, kommuner och statliga myndigheter, både saknar kunskap om brottsförebyggande arbete och prioriterar arbetet i för låg utsträckning (Regeringen, 2017, s. 5-6). Jämförelsen av min uppsats resultat och Brås rapport kan därigenom sammanfattas i två punkter. Punkt ett, att det i högre grad bland enskilda personer än hos olika aktörer finns ett behov av ökade Systemmöjligheter. Detta är ganska logiskt med tanke på att kommuner och myndigheter har mycket större resurser och just Systemmöjligheter än enskilda samhällsmedborgare att genomföra olika brottsförebyggande åtgärder. Viktigt att ha i åtanke här är att alla de 25 åtgärder som tas upp i denna uppsats inte är tänkta att genomföras av enskilda samhällsmedborgare och att det därför inte behöver finnas Systemmöjligheter för alla åtgärderna hos alla samhällsmedborgare. Punkt två, att det finns ett behov av ökat fokus på båda de andra två förutsättningarna, Kunskap och Vilja, både bland enskilda personer och hos olika aktörer. Detta för att regeringens satsning inom det brottsförebyggande arbetet ska ha större chans att leda till att nya sociala normer inom området uppstår vilket i sin tur ska leda till ett effektivare preventivt arbete.

I forskningen kring prevention mot situationell ungdomsbrottslighet kan jag dels genom denna uppsats och dels genom att titta på min kunskapsöversikt konstatera att Rutinaktivitetsteorin är en passande teoretisk utgångspunkt. Genom att komplettera denna

med Normmodellen har uppsatsen både fått en ökad rättssociologisk relevans och fått en djupare analys kring vilka chanser de olika brottsförebyggande åtgärderna har att fungera effektivt. Att kombinera kvalitativ och kvantitativ data har också det lett till att en djupare analys kunnat genomföras och att olika typer av information har kunnat sammanställas. Den största bristen i denna uppsats anser jag är urvalet som drastiskt begränsar resultatens generaliserbarhet. Anledningen till att urvalet blev som det blev beror främst på brist på tid och andra resurser och är därför inte något jag egentligen hade kunnat göra annorlunda. Genom att acceptera och lyfta fram de brister som urvalet medför anser jag att jag gjort så gott jag kunnat med de förutsättningar jag haft. Med detta i åtanke ser jag gärna, som tidigare nämnt, att mer forskning i stil med denna görs, lämpligen där det finns resurser till ett större och mer representativt urval.

Generellt sett anser jag att vidare forskning på området brottsförebyggande arbetet borde ha hög prioritet. Ett effektivare preventivt arbete gynnas vi alla av. Intressanta forskningsområden skulle bland annat vara att följa upp regeringens program efter några år för att se om det fått de resultat som man önskat och haft som målsättningar. Fokus borde, med bakgrund i det jag själv nämner i bakgrunden till mitt uppsatsämne, ligga på ungdomsbrottslighet. Att titta på hur ungdomar själva ser på problemet med ungdomsbrottslighet och hur de uppfattar de olika åtgärderna hade varit intressant. Forskning på unga människor kan visserligen medföra vissa etiska problem men så länge den genomförs på ett bra sätt och hänsyn tas till dessa problem borde etiken inte vara ett hinder.

Avslutningsvis tycker jag det är viktigt att påminna om att de, enligt Rutinaktivitetsteorin, tre förutsättningarna för att ett brott ska kunna begås alla påverkar varandra sinsemellan. Detta betyder att alla åtgärder som används mot någon av de tre förutsättningarna också indirekt motverkar de andra två. Till exempel att använda larm som en åtgärd mot avsaknaden av kapabla väktare bidrar också till att brottsobjektet, i detta fall kanske en vara i en butik, blir mindre lämpligt att stjäla eftersom det i sådana fall kommer märkas. Samtidigt minskar motivationen för förövaren att stjäla just denna vara då risken att hen blir upptäckt är mycket större. Med detta sagt vill jag poängtera att alla brottsförebyggande åtgärder är viktiga och att vi tillsammans kan åstadkomma goda resultat vad gäller brottspreventivt arbete om alla bidrar med någon insats oavsett hur stor eller liten den är och mot vilken av de tre brottsförutsättningarna den är. Den förhoppning jag haft att med denna uppsats, att den ska inspirera folk att tänka och handla mer brottsförebyggande anser jag åtminstone till viss del

har infriats. Kunskap om hur vi alla kan handla mer brottsförebyggande har spridits vilket förhoppningsvis också bidragit till att både Viljan, att handla på sådant sätt, och insikten om vilka Systemmöjligheter som finns för oss alla att handla brottsförebyggande, har vuxit. Därmed kan jag genom denna uppsats tänkas ha, om än i en mindre skala, förmedlat samma sak som regeringen genom sitt program "Tillsammans mot brott", nämligen att vi alla bör handla mer brottsförebyggande.

8. Referenslista

8.1 Litteraturförteckning

Baier, M. & Svensson, M. (2009). *Om normer*. 1. uppl. Malmö: Liber AB.

Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber AB.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Estrada, F. & Flyghed, J. (red.) (2013). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Hydén, H. (2002). *Normvetenskap*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet.

Newburn, T. (2013). *Criminology*. 2. uppl. New York: Routledge.

Sarnecki, J. (2009). *Introduktion till kriminologi*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Trost, J. (2007). *Enkätboken*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

8.2 Elektroniska källor

Bernasco, W. & Block, R. (2011). Robberies in Chicago: A block-level analysis of the influence of crime generators, crime attractors, and offender anchor points. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 48:33-57.

doi:10.1177/0022427810384135.

Brå. (2009). Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling. http://www.bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934/2009_orsaker_till_brott_bland_unga.pdf. (Hämtad 2017-06-02).

Brå. (2016). Skolundersökningen om brott 2015. *Rapport 2016:21*. http://www.bra.se/download/18.37179ae158196cb1727ebae/1482158395266/2016_21_Skolorundersokningen_om_brott_2015.pdf (Hämtad 2017-05-02).

Brå. (2017). Brottsutvecklingen: Ungdomsbrottslighet.
<http://www.bra.se/brott-och-statistik/brottsutvecklingen/ungdomsbrottslighet.html> (Hämtad, 2017-05-02).

Brå. (2017b). Årsrapport för det brottsförebyggande arbetet 2016.
http://www.bra.se/download/18.5484e1ab15ad731149e4b41f/1491204302410/2017_Arsrapport_for_det_brottsforebyggande_arbetet_2016.pdf. (Hämtad 2017-06-02).

Cohen, L. & Felson, M. (1979) Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44:588-608.
doi:10.2307/2094589

Felson, M. (1987). Routine activities and crime prevention in the developingMetropolis. *Criminology* 25:911-932.
doi:10.1111/j.1745-9125.1987.tb00825.x.

Groff, E. (2007). Simulation for theory testing and experimentation: An example using routine activity theory and street robbery. *Journal of Quantitative Criminology* 23:75-103.
doi:10.1007/s10940-006-9021-z.

He, L., Páez, A. & Liu, D. (2017). Persistence of Crime Hot Spots: An Ordered Probit Analysis. *Geographical Analysis* 49:3-22.
doi:10.1111/gean.12107.

Hollis-Peel, M. & Welsh, B. (2014). What makes a guardian capable? A test of guardianship in action. *Security Journal* 27:320-337.
doi:10.1057/sj.2012.32.

Polisen. (2017). Teoretiska utgångspunkter. *Metodhandbok*.
<http://polisen.azurewebsites.net/index.php/social-oro/teoretiska-utgangspunkter/> (Hämtad 2017-04-20).

Polisen. (2017b). Uppdrag och mål: Verksamhetsidé och långsiktiga mål.

<https://polisen.se/Skane/Om-polisen/Uppdrag-och-mal/>. (Hämtad 2017-06-02).

Regeringen. (2017). Tillsammans mot brott. Ett nationellt brottsförebyggande program. *Regeringens skrivelse 2016/17:126*.

<http://www.regeringen.se/49550c/contentassets/d0b212f61d0d49828e5e257f47e892ad/tillsammans-mot-brott---ett-nationellt-brottsforebyggande-program-skr.-201617126> (Hämtad 2017-04-25).

Regeringen. (2017b). Regeringens politik: Rättsväsendet. *Regeringen.se*.

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/rattsvasendet/> (Hämtad 2017-05-16).

Sherman, L., Gartin, P. & Buerger, M. (1989). Hot spots of predatory crime: Routine activities and the criminology of place. *Criminology* 27:27-56.

doi:10.1111/j.1745-9125.1989.tb00862.x.

Statistiska centralbyrån. (2016). Sverige i siffror: Människorna i Sverige: Befolkningspyramiden. *Scb.se*

<http://www.sverigeisiffror.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/befolkningspyramid/>. (Hämtad 2017-06-02).

Uittenbogaard, A. & Ceccato, V. (2014). Safety in Stockholm's Underground Stations: An Agenda for Action. *European Journal on Criminal Policy and Research* 20: 73-100.

doi:10.1007/s10610-013-9212-8.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer - inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf (Hämtad 2017-04-22).

Weisburd, D., Wyckoff, L, Ready, J., Eck, J., Hinkle, J. & Gajewski, F. (2006). Does crime just move around the corner? A controlled study of spatial displacement and diffusion of crime control benefits. *Criminology* 44:549-591.

doi:10.1111/j.1745-9125.2006.00057.x.

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1 - Kunskapsöversikt

Denna kunskapsöversikt genomförs enligt en 4 stegs-modell där första steget handlar om planering av kunskapsöversikten, det andra om sökning på kunskapsområdet, det tredje om bedömning av den data som sökningens genererat och det fjärde om författande av själva kunskapsöversiktsrapporten (Svensson, 2017). En teoretisk översikt av modellen och vad de olika stegen bör innehålla ser ut som följer:

Steg 1: planering

- a. Rättssociologiskt kunskapsområde
- b. Referensgrupp
- c. Publikationer

Steg 2: söka, identifiera och organisera studier på området

- a. Söksträng och inkluderings- och exkluderingskriterier
- b. Databas
- c. Referenshanteringsverktyg

Steg 3: bedöma insamlad data

- a. Abstract screening
- b. Full text screening
- c. Bibliografisk analys
- d. Citeringsanalys

Steg 4: författa rapporten/kunskapsöversikten

- a. Introduktion
- b. Metodbeskrivning
- c. Deskriptiv analys
- d. Tematisk innehållsanalys
- e. Avslutande diskussion och slutsatser

Inspiration till hur modellen kan användas i praktiken har hämtats från kunskapsöversikten

“Child rights, classroom and school management: A systematic literature review” (Urinbojev, Rustam & Wickenberg, 2016).

Steg 1: planering

Rättssociologiskt kunskapsområde

I denna uppsats har jag, som tidigare nämnt, valt att titta på brottsförebyggande åtgärder som rättssociologiskt kunskapsområde. Detta är ett intressant område som är ständigt aktuellt. Den rättssociologiska relevansen ligger i det faktum att de brottsförebyggande åtgärder som kan appliceras på Rutinaktivitetsteorin kan ses som ett samspel mellan det rättsliga, lagen, och det sociala, hur människor bör handla och hur de faktiskt handlar. Även om det redan görs mycket brottsförebyggande arbete så finns det fortfarande ett behov av mer. Kriminaliteten är en del av vår vardag då vi stöter på det i media, i vår omgivning och i vissa fall i vår närhet.

Referensgrupp

En hjälp i arbetet hade varit att ha en referensgrupp av experter från olika fakulteter som hade kunnat jobba med att ta fram information kring de referenser jag väljer ut. På grund av tidsbrist hinner en referensgrupp dock inte sättas ihop och tillämpas som hjälp under detta kunskapsöversiktsarbete utan informationen i fråga tas istället fram av mig själv.

Publikationer

För att få en inblick i hur kunskapsområdet ser ut börjar jag med att söka upp och skumma igenom några publikationer på området. Genom detta arbete beslutar jag mig för att avgränsa de brottsförebyggande åtgärderna till att vara sådana som går att kombinera med Rutinaktivitetsteorin och som kan användas mot ungdomsbrottslighet.

Steg 2: söka identifiera och organisera studier på området

Söksträng samt inkluderings- och exkluderingskriterier

Söksträngen som används är “(routine AND activit* AND theor*) AND (crime AND preven*)”. I söksträngen användes Boolean metoden då “AND” används mellan sökorden för att träffarna tvunget ska innehålla alla de sökord jag är intresserade av. Vidare används trunkering då ett ords ändelse ersätts med “*” för att sökningen ska inkludera ordets alla olika ändelser. Till exempel “theor*” inkluderar både “theory” och “theories”. De inkluderings- och

exkluderingskriterier som sedan används för att minska ner antalet sökträffar till att endast bestå av dem som är relevanta för denna uppsats finns att se under Tabell 1.

Tabell 1. Schema över inkluderings- och exkluderingskriterier

Inkluderingskriterier	Exkluderingskriterier
Referentgranskade	Ej referentgranskade
Vetenskapliga artiklar	Böcker, rapporter, tidningsartiklar etc.
Publicerade på engelska eller svenska	Publicerade på andra språk än engelska och svenska
Innehåller temat Rutinaktivitetsteorin	Innehåller inte temat Rutinaktivitetsteorin
Går att applicera på ungdomsbrottslighet	Går ej att applicera på ungdomsbrottslighet
Inom samhällsvetenskap	Inom andra områden än samhällsvetenskap

Databaser

När sökningen genomförs använder jag mig först av Lunds universitets biblioteks söktjänst Lubsearch. Den tidigare nämnda söksträngen genererar 575 träffar i Lubsearch. Samma sökning görs därefter i söktjänsten Scopus som är den största databasen för abstrakt och citering av referentgranskad litteratur. Anledningen till att jag väljer att använda Scopus istället för Lubsearch är dels att jag får ett mer hanterligt antal artiklar att titta närmare på och dels att Scopus som sagt även visar antalet citeringar på sökträffarna. I Scopus genererar söksträngen 87 träffar. Efter att ha avgränsat dessa med hjälp av de tidigare nämnda inkluderings- och exkluderingskriterierna minskar antalet träffar till 57 stycken. Dessa används i steg 3s citeringsanalys.

Referenshanteringsverktyg

Som en hjälp vid skapandet av referenser av de utvalda verken används Zotero.

Steg 3: bedöma insamlad data

Abstract screening

Av de 57 verk som vi får fram genom sökningen i Scopus väljs 21 ut som mest relevanta för arbetet baserat på temat. Detta görs genom att verkens abstrakt skummas igenom.

Full text screening

De 21 verk som väljs ut vid abstract screeningen genomgår sedan en full text screening där verkens helhet skummas igenom. 11 av de 21 verken väljs ut. Tre verk sållas bort då deras full text inte finns tillgänglig.

Bibliografisk analys

En bibliografisk analys görs då de 8 verkens referenser granskas i syfte att hitta eventuella verk som jag missat i min sökning men som är relevanta för kunskapsområdet och temat. Den bibliografiska analysen genomförs utefter relevanta titlar och en full genomgång av dess innehåll, samt mina inkluderings- och exkluderingskriterier. Denna analys resulterar i att 1 verk väljs ut och läggs till de 8 jag hade sedan tidigare vilket ger en total på 9 verk.

Citeringsanalys

Den sista utrensningen görs genom en citeringsanalys av de 9 verken där de verk med minst antal citeringar sållas bort. Databasen Scopus används som sagt vid denna analys. Vid granskningen av verkens citeringsantal kommer jag fram till att ett verk ska sållas bort eftersom det inte har några citeringar alls. Ett annat verk som inte heller har några citeringar behålls då det är från i år, 2017, vilket kan förklara varför det inte har citerats ännu. Det slutgiltiga antalet verk som denna kunskapsöversikt genererar är alltså 8 stycken.

Steg 4: författa rapporten/kunskapsöversikten

Tre av steg fyra fem faser (Introduktion, Metodbeskrivning och Avslutande diskussion och slutsatser) handlar om utformandet av rapporten och behöver således inte vidare beskrivas. De återstående två faserna handlar om två sorters analyser som de -- verken genomgår.

Deskriptiv analys

I den deskriptiva analysen sätts en mall upp som fylls i allt eftersom de 12 verken läses igenom, se Tabell 2. De kriterier som undersöks är

- Artikelns författare
- Året som artikeln publicerats
- Kunskapsöversiktens tema (Rutinaktivitetsteorin)
- Artiklarnas metod (teori, empirisk studie och andrahandsstudier)
- Artiklarnas antal citeringar

Tabell 2. Deskriptiv analys av artiklarna inkluderade i kunskapsöversikten

#	Författare	År	Tema Rutinaktivitets -teori	Teori	Empiri	Andrahands- studie	Citeringar
1	Bernasco, W., Block, R.	2011		X	X	X	67
2	Felson, M.	1987	X	X	X	X	202
3	Groff, E.	2007	X	X	X	X	74
4	He, L., Páez, A., Liu, D.	2017	X	X	X	X	0
5	Hollis-Peel, M., Welsh, B.	2014	X	X	X	X	10
6	Sherman, L., Gartin, P., Buerger, M.	1989	X	X	X	X	701
7	Uittenbogaard, A., Ceccato, V.	2014	X	X	X	X	3
8	Weisburd, D., Wyckoff, L., Ready, J., Eck, J., Hinkle, J., Gajewski, F.	2006	X	X	X	X	189

Tematisk innehållsanalys

Alla arbeten tar upp situationell brottsprevention och alla utom ett (Robberies in Chicago) lägger stor vikt vid att Rutinaktivitetsteorin används mot just situationell brottsprevention (Sherman, Gartin, Buerger, 1989, Felson, 1987, Weisburd, Wyckoff, Ready, Eck, Hinkle, Gajewski, 2006, Groff, 2007, Bernasco, Block, 2011, Hollis-Peel, Welsh, 2014, Uittenbogaard, Ceccato, 2014, He, Páez, Desheng, 2017). Teorins tre förutsättningar för brott tas upp och appliceras på olika sorters brottslighet som rån och våldsbrott (ibid.) Vidare tas även olika åtgärder upp som kan användas mot den situationella brottsligheten, till exempel bättre stadsplanering och riktade insatser, så kallade hot spots (ibid.)

Diskussion och slutsatser

Denna kunskapsöversikt har gjorts med syfte att kartlägga vad som hitintills skrivits på kunskapsområdet brottsförebyggande åtgärder och metoden som använts i arbetet baseras på en 4-steps modell. Efter att i söksträngen gjort begränsningar av området till att endast gälla den del av åtgärderna som kan kombineras med temat Rutinaktivitetsteorin, fick jag 575 träffar i Lubsearch. De 57 träffar som jag gick vidare med i screeningarna fick jag genom att söka på samma söksträng i databasen Scopus. Vid skumningen av abstrakt och fulltext valdes artiklar bland annat ut utifrån deras relevans för kunskapsområdet och inkluderingskriterierna samt deras antal citeringar. Detta resulterade i 8 artiklar som alla lyfter fram aspekter på situationell brottsprevention och exempel på åtgärder och brottstyper som Rutinaktivitetsteorin är applicerbar på.

9.2 Bilaga 2 - Frågeformuläret

Detta är en undersökning om förebyggande arbete mot ungdomsbrottslighet. Undersökningen används i arbetet med min kandidatuppsats på Kriminologiprogrammet vid Lunds universitet. Deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst. Genom att du skickar in dina svar lämnar du ditt samtycke till deltagande av denna undersökning. Svara så ärligt du kan och kommentera i kommentarsfälten om du har något övrigt att meddela eller om du stöter på några problem. Alla frågor är obligatoriska men att kommentera är frivilligt. Svaren är anonyma och kommer endast att användas i uppsatssyftet.

Stort tack för din hjälp!

Johanna Rignell

1. Vad är du?

- Kvinna
- Man
- Annat

2. Hur gammal är du?

- 15-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55

-56-65

- 66-

3. Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot unga som är motiverade att begå brott?

Värdera svaren där 0 stjärnor = inte alls effektiv och 5 stjärnor = väldigt effektiv.

- Tidiga insatser (av exempelvis Socialtjänsten) för unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil
- Tillgång till sysselsättning på fritiden
- Erbjudande av stödjande insatser till föräldrar
- Anti-mobbningsarbete i skolan
- Riktade insatser på platser där risken för våld, skadegörelse m.m. är hög
- Medling - möte där gärningsman och målsägande träffas tillsammans med en medlare för att tala om brottet och följderna av detta
- Minska tillgång till alkohol och droger för unga
- Erbjudande av stöd till unga som är kopplade till kriminella eller extremistiska grupperingar och som vill lämna dessa grupperingar
- Arbete mot återfall i brottslighet genom fokus på "utslussningen" från t.ex. fängelse eller vårdanstalt till det vardagliga livet

4. Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot potentiella brottsoffer/brottsobjekt?

Värdera svaren där 0 stjärnor = inte alls effektiv och 5 stjärnor = väldigt effektiv.

- Åtgärder gjorda av aktörer som hanterar stöldbegärliga objekt, t.ex. butikschefer, i form av exempelvis begränsad kontanthantering, ökad belysning och eliminering av flyktvägar
- Begränsning av möjlighet till vidareförsäljning av stöldgods genom t.ex. ökad stöldmärkning av varor
- Informationsspridning om kännetecken för att en vara kan vara stulen och vilka följer ett köp av en sådan kan få
- Användning av fysiska åtgärder t.ex. säkerhetsdörrar, elektroniska lås och inbrottssäkra förråd
- Beaktande av trygghetsfrågor vid t.ex. planering och byggande av bostäder samt utformning av parker
- Snabbt åtgärdande av effekten av mindre allvarlig brottslighet, t.ex. borttagning av klotter
- Informationsspridning till brottsoffer om hur de kan minska risken att bli utsatta för ytterligare brott

5. Hur effektiva tror du att följande åtgärder är mot bristande risk för upptäckt vid brott?

Värdera svaren där 0 stjärnor = inte alls effektiv och 5 stjärnor = väldigt effektiv.

- Närvaro av poliser, speciellt i brottsutsatta områden
- Närvaro av ordningsvakter, som har vissa befogenheter t.ex. att de får använda våld
- Närvaro av väktare, som saknar befogenheter att t.ex. använda våld
- Närvaro av polisvolontärer - personer som på sin fritid bidrar till Polismyndighetens arbete genom bland annat nattvandringar och informationsspridande
- Kameraövervakning av särskilt brottsutsatta platser
- Utomhusbelysning på brottsutsatta platser
- Användning av tekniska installationer t.ex. larm och lås
- Grannsamverkan - boende i ett bostadsområde samverkar för att motverka brott genom att hålla uppsikt över varandras bostäder och närområden
- Trygghetsvandringar/nattvandrare – t.ex. vuxna bosatta i området och ibland även företrädare för någon organisation eller myndighet, som håller koll på platser som upplevs otrygga eller är brottsutsatta

6. Vad tror du är viktigast att fokusera på i det förebyggande arbetet mot ungdomsbrottslighet?

Rangordna svaren 1-3 där 1 = viktigast och 3 = minst viktigt.

- Minska ungas motivation att begå brott
- Minska antalet potentiella brottsoffer/brottsobjekt
- Minska den bristande risken för upptäckt vid brott